

HOITOTYÖN OPISKELIJOIDEN OHJAUS OHJATULLA HARJOITTELUJAKSOLLA

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kujansuu Satu
Saastamoinen Maria

Opinnäytetyö
Hoitotyön koulutusohjelma
Hyvinvointipalveluiden osaamisala
Sairaanhoitaja (AMK)

2019

Hyvinvointipalveluiden osaamisala
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja (AMK)

Tekijä	Satu Kujansuu Maria Saastamoinen	Vuosi 2019
Ohjaaja(t)	Anniina Tohmola	
Työn nimi	Hoitotyön opiskelijoiden ohjaus ohjatulla harjoittelujaksolla	
Sivu- ja liitesivumäärä	35 + 13	

Hoitoalan opiskelijoiden opetussuunnitelmaan on Suomessa varattu 90 opintopisteen verran käytännön hoitotyön harjoittelua, joka suoritetaan hoitoalan työpaikoilla erilaisissa ympäristöissä. Siellä hoitoalan opiskelijoita ohjaavat heidän ammattiryhmänsä asiantuntijat. Ohjauksen toteuttamisella on suuri merkitys opiskelijan oppimiseen harjoittelujakson aikana, ja jokaisella tulisi olla mahdollisuus saada opetusta sekä ohjausta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata positiivisia ja negatiivisia asioita, jotka vaikuttavat ohjaukseen ohjatulla harjoittelujaksolla. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka pohjalta voitaisiin kehittää hoitotyön opiskelijoiden ohjausta ohjatulla harjoittelujaksolla. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää hoitotyön opiskelijoiden ohjauksessa harjoittelujaksoilla.

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, ja siihen käytettyä aineistoa kerättiin luotettavista tietokannoista. Aineisto sisältää seitsemän suomenkielistä artikkelia ja yhden englanninkielisen artikkelin. Opinnäytetyön aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsiteltiin sairaanhoitajakoulutusta sekä ohjausta käsitteenä. Lisäksi teoriaosuudessa kerrotaan hoitotyön ohjaajasta, haasteellisista opiskelijaohjaustilanteista, oppimisympäristön merkityksestä, opiskelijaohjauksen resursseista, laatusuosituksista sekä ohjauskeskustelusta.

Tuloksista selvisi, että negatiivisesti ohjaukseen vaikuttivat ohjaajan ohjaustaitojen ja kommunikaation riittämättömyys, kiire ja vähäiset ohjausresurssit sekä ohjaajan negatiivinen asenne opiskelijoita ja ohjausta kohtaan. Positiivisesti ohjaukseen vaikuttivat tutkimuksen mukaan myönteinen ja motivoitunut ilmapiiri, ohjaajan riittävät tiedot ja taidot ohjata opiskelijoita, yksilöllisesti tapahtuva ohjaus, koulun ja harjoittelupaikan yhteistyö sekä riittävä perehdytys.

Avainsanat Hoitotyö, ohjattu harjoittelu, ohjaus, hoitotyön opiskelija

School of Northern Well-being and services
Degree Programme in Nursing and Health Care
Bachelor of Health Care

Author	Satu Kujansuu Maria Saastamoinen	Year 2019
Supervisor	Anniina Tohmola	
Subject of thesis	Guidance of Nursing students in Supervised Practice	
Number of pages	35 + 13	

Nursing students' curriculum includes 90 ECTS credits of supervised practice in different workplaces in the health care field. There nursing students are guided by a specialist from their professional team. Implementation of guidance has a huge importance to the student's learning during the internship, and everyone should get instruction and guidance.

The purpose of this thesis was to describe positive and negative issues that affect guidance during the supervised practice. Which factors influenced good guidance, and which external factors influenced the guidance you received during the training period? The aim of this thesis was to produce information that could be used to improve guidance for nursing students during the supervised practice. The results of this thesis could be utilized in the guidance of nursing students during clinical internships.

The theory part of the thesis deals with nursing education and guidance as a concept. Additionally, the theory part addresses nursing supervisors, challenging student guidance situations, the importance of the learning environment, student guidance resources, quality recommendations, and guidance discussions. The thesis was executed as a descriptive literature review, and the used material was collected from reliable databases. The data base consists of seven articles in Finnish and one article in English. The information was analysed by using content analysis.

The results showed that the guidance was negatively influenced by the supervisor's inadequate guidance skills and communication, haste and lack of guidance resources, and the supervisor's negative attitude towards students and guidance. According to the research, positive mentoring was positively influenced by the positive and motivated atmosphere, the supervisor's sufficient knowledge and skills to guide the students, individual guidance, collaboration between the school and the intern, and sufficient work orientation.

Key words Mentoring, clinical practice, guidance, student nurse

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 SAIRAANHOITAJAKOULUTUS	6
2.1 Sairaanhoidajan ammatillisen osaamisen osa-alueet	7
2.2 Hoitotyön ohjattu harjoittelu	8
3 OHJAUS KÄSITTEENÄ	10
3.1 Ohjauksen määritelmä	10
3.2 Ohjaukoulutus	11
3.3 Hoitotyön ohjaaja	12
3.4 Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet	14
3.5 Oppimisympäristön merkitys oppimiseen.....	14
3.6 Opiskelijaohjauksen resurssit ja laatusuosituksset	15
3.7 Ohjauskeskustelut harjoittelun aikana	16
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	18
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	19
5.1 Tietokantahaku ja rajaukset	20
5.2 Tutkimuksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit.....	21
5.3 Tutkimuksen analysointi.....	23
6 TULOKSET	25
6.1 Positiivisesti ohjatun harjoittelun ohjaukseen vaikuttavat tekijät	25
6.2 Negatiivisesti ohjatun harjoittelun ohjaukseen vaikuttavat tekijät.....	27
7 POHDINTA	30
7.1 Tulosten tarkastelu	30
7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	31
7.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	34
7.4 Opinnäytetyöprosessi ja oma ammatillinen kasvu	35
LÄHTEET.....	37
LIITTEET	41

1. JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena on hoitotyön opiskelijoiden ohjaus ohjatulla harjoittelujaksolla. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja mielenkiintoinen, koska sairaanhoitajaopintojen aikana suoritettavana on yhteensä 90 opintopistettä käytännön hoitotyön harjoittelua eli seitsemän ohjattua harjoittelujaksoa, joissa hyödynnetään erilaisia ohjaustapoja (Opetusministeriö 2006:24). Harjoitteluita ovat perushoidon ohjattu harjoittelu, sisätautia sairastavan hoitotyön ohjattu harjoittelu, mielenterveys- ja päihdetyön ohjattu harjoittelu, kirurgisen ja perioperatiivisen ohjattu harjoittelu, vastaanottohoitotyön- sekä kotihoidon ohjattu harjoittelu, lapsen, nuoren ja perheen hoitotyön ohjattu harjoittelu sekä viimeiseksi vaihtoehtoisten ammattiopintojen ohjattu harjoittelu. Ohjaustavalla voidaan vaikuttaa merkittävästi ohjattavan kokemuksiin ja valmiuksiin positiivisesti. (Eloranta & Virkki 2011, 15.) Terminä ohjaus on laaja käsite, ja sillä voidaan viitata opetus- ja ihmissuhdeammattissa työmenetelmään eli ammatilliseen vuorovaikutukseen. (Korhonen 2008, 32)

Mielenkiinnoksi nousi kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat positiivisella tai negatiivisella tavalla ohjaukseen. Opinnäytetyö on hyödyksi yhteiskunnassa, sillä sen tuomia tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi hoitotyön ohjatussa harjoittelussa. Tämän tutkimuksen avulla hoitotyön ohjaajat voivat oppia korkealaatuisempia ohjaustapoja ja saada vinkkejä siitä, minkälaisen ohjauksen opiskelijat kokevat mielekkääksi. Tulevan ammatin kannalta opinnäytetyöstä on hyötyä tutkimuksen tekijöille sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaukseen liittyen. Opinnäytetyö toteutetaan Oulussa kahden eri tutkijan toimesta yleisesti käyttöön kaikille aiheesta kiinnostuneille.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata positiivisia ja negatiivisia asioita, jotka vaikuttavat ohjaukseen ohjatulla harjoittelujaksolla. Mitkä tekijät vaikuttavat hyvään ohjaukseen, sekä mitkä ulkoiset tekijät vaikuttavat harjoittelujaksolla saavaan ohjaukseen? Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka pohjalta voidaan kehittää hoitotyön opiskelijoiden ohjausta ohjatulla harjoittelujaksolla. Tavoitteet saavutetaan tarkasti valikoiduilla aineistoilla ja niiden tarkalla käsittelyllä. Tämä opinnäytetyö toteutetaan kirjallisuuskatsauksena.

2. SAIRAAHOITAJAKOULUTUS

Hoitotyön parhaita asiantuntijoita ovat sairaanhoitajat. Työssä korostuvat kokonaisvaltainen, terveyskeskeinen ja asiakaslähtöinen näkemys, johon kuuluu sairauksien hoitaminen ja ehkäiseminen, kärsimyksen lievittäminen sekä terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. (Suomen sairaanhoitajaliitto 2014.)

Sairaanhoitajaksi voi kouluttautua Suomessa 22 ammattikorkeakoulussa. Koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä eli 3,5 vuotta (Eriksson, Korhonen, Merasto & Moisio 2015, 13). Osaamisalueet ovat laajuudeltaan 180 opintopistettä ja loput 30 opintopistettä ovat suuntaavia opintoja (Karma, Kinnunen, Palovaara & Perttunen 2016, 12–13). Opinnot sisältävät perus- ja ammattiopintoja, itse valittavia ammattiopintoja, opinnäytetyön tekemisen, vapaasti valittavia opintoja sekä ohjattuja harjoitteluja (Suomen Sairaanhoitajaliitto 2014). Hoitoalan tutkinnon voi suorittaa myös ulkomailla neljässä vuodessa. Korkeakoulut voivat itse määrittää sisäänotto- ja pätevyystasoja. Korkeakoulut pystyvät tarjoamaan myös kursseja niille, jotka eivät ole pääsykelpoisia kouluun. (Health Careers. Studying Nursing 2016.)

Sairaanhoitajaopiskelijat opiskelevat hoitotyön tutkinnon, joka valmistaa asiantuntijaksi alansa ammattiin. Hoitotyöllä tarkoitetaan hoitotieteeseen perustuvaa hoitoa, jota terveysalan ammattilaiset antavat potilailleen (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932). Sairaanhoitajan työtä ohjaavat terveyspoliittiset linjaukset ja siihen on voimassa oleva lainsäädäntö (Opetusministeriö 2006:24).

Sairaanhoitajakoulutus perustuu ammattipätevyysdirektiiviin ja Euroopan parlamenttiin. Direktiivi tarkoittaa, että valmis sairaanhoitaja tunnustaa ammatillisen osaamisen vähimmäisvaatimukset. (Eriksson ym. 2015, 13.) Tutkinnon suorittamisen jälkeen sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto eli Valvira oikeuttaa käyttämään ammattihenkilönimikettä sairaanhoitaja (AMK) (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932; Eriksson ym. 2015, 14).

2.1 Sairaanhoidajan ammatillisen osaamisen osa-alueet

Sairaanhoidajan osaamista kuvataan eri osaamisalueilla; tutkimus- ja kehittämisosaaminen, päätöksenteko-osaaminen, asiakaslähtöisen hoitotyön osaaminen, kliininen osaaminen, terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen osaaminen, vuorovaikutus ja kumppanuusosaaminen, eettinen osaaminen, ohjausosaaminen, kulttuurinen osaaminen, tieto- ja viestintäteknologian osaaminen sekä johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (Opetusministeriö 2006, 63–70; Eriksson ym. 2015, 22.) Tulevaisuuden sairaanhoidajien osaamistarpeet laajenevat yhä enemmän. Osaaminen korostuu asiakaslähtöisyydessä ja vuorovaikutuksessa. Teknologiaa ja digitaalisuutta hyödynnetään yhä enemmän hoitotoimissa, mikä tarkoittaa tarvetta sairaanhoidajan asiantuntijuudelle myös niiden käytössä. Tulevaisuudessa monikulttuurisen hoitotyön osaaminen on myös suuressa roolissa. (Sirviö, Fors, Meriläinen, Koivisto & Sandelin 2016.)

Vuonna 2015 Suomen sairaanhoidajaliiton ja Metropolia ammattikorkeakoulun toimesta alettiin päivittää sairaanhoidajan osaamisvaatimuksia. Ne käynnistivät Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hankkeen, jonka yhteistyökumppaneita olivat ministeriöt ja sairaanhoidon eri organisaatiot. Hankkeen tarkoituksena oli, että suomalainen sairaanhoidajakoulutus vastaa tulevaisuuden tarpeisiin ja haasteisiin täyttämällä samalla EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaatimukset. Hankkeen tavoitteena oli luoda tietoa sairaanhoidajakoulutuksen opetussuunnitelmiin. Osaamisvaatimusten tavoitteena on varmistaa vertailtavuus ja yhtenäinen osaaminen eri ammattikorkeakoulujen välillä. Ammattipätevyysdirektiivi osoittaa, että sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen koostuu yhdeksästä osa-alueesta, jotka ovat laajuudeltaan 180 opintopistettä. Nämä osa-alueet ovat asiakaslähtöisyys, hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus, johtaminen ja yrittäjyys, sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö, kliininen hoitotyö, näyttöön perustuva toiminta, ohjaus ja opetusosaaminen, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä sosiaali- ja terveystalouden laatu ja turvallisuus. (Eriksson ym. 2015, 7–8, 35.)

2.2 Hoitotyön ohjattu harjoittelu

Ammattikorkeakoulutuksen 3 §:n mukaan ammattikorkeakoulututkintoihin johtavissa koulutuksissa ohjatun harjoittelun määrä on vähintään 30 opintopistettä (2005/36/EY). Ammattikorkeakoulujen lakisääteinen tehtävä on työelämää sekä opetusta palveleva kehitys- ja tutkimustoiminta sekä alueellinen vaikuttaminen (Peltonen 2008, 5). Kuitenkin jokainen ammattikorkeakoulu päättää itse, miten oppiminen rakentuu ja millä menetelmillä (Suomen sairaanhoitajaliitto 2014). Harjoittelussa opiskelijat tutustuvat terveydenhuollon arvoperustaan sekä toimintaan. Tämä on myös keskeinen haaste opiskelijaohjauksessa. Ammattiopintojen kannalta tavoitteena on perehdyttää opiskelija taitojen ja tietojen soveltamiseen työelämässä. Ammatilliseen kasvuun ohjatut harjoittelut vaikuttavat paljon, sillä harjoittelussa opiskelija saa kokonaiskuvan hoitotyöstä, tulevasta ammatista ja mahdollisesta urasuunnittelusta. (Sulosaari 2008, 25–26.) Ohjatun harjoittelun voi myös suorittaa kansainvälisessä vaihdossa Euroopan sisällä Ruotsissa, Portugalissa, Belgiassa, Norjassa sekä Espanjassa. Euroopan ulkopuolella harjoittelun voi suorittaa Kiinassa, Kanadassa, Venäjällä sekä Keniassa. (Suomen Sairaanhoitajaliitto 2014.) Sairaanhoitajan ammatin globaaliuden vuoksi on myös koulukohtaisesti mahdollista suorittaa harjoittelu lähes missä maassa tahansa. (Sairaanhoitajat.fi, 2018)

Ohjattuun harjoitteluun kuuluvat omat toteutus suunnitelmat, arviointikriteerit ja tavoitteet. Harjoittelut suoritetaan suurimmaksi osaksi sosiaali- ja terveysalan työpaikoissa. Harjoittelut muuttuvat ajan kanssa ja kehittyvät toimintaympäristön vaatimuksien mukana. Nykyään ammattikorkeakoulut ovat hyväksyneet palkallisen työn oppimissuorituksiksi, jos se täyttää rajatut perusteet. (Peltonen 2008, 5–9.) Harjoitteluun kuuluu organisaation toimintatapojen omaksuminen sekä ammatillisen työroolin noudattaminen. Nämä ovat tärkeitä asioita harjoittelupaikan kollegiaalisuuteen ja sopeutumisen kasvamisen näkökulmasta. Harjoittelupaikka vaatii opiskelijalta tietynlaisen rokotussuojan ja tartuntalain mukaan terveydentilan varmistamiseksi. Tarvittavat rokotteet tulee ottaa vähintään yhtä kuukautta ennen tulevaa harjoittelujaksoa. Harjoittelupaikka voi vaatia, että opiskelija esit-

tää tarvittavat dokumentit, jotka esimiehellä on lakisääteinen velvollisuus tarkistaa. Harjoittelu voi peruuntua, jos sopivuutta ei voida varmistaa. (Haapa, Eckardt, Koota, Kukkonen, Pohjamies & Ruuskanen 2017, 62–63.)

Suurin osa hoitoalan opiskelijoiden osaamisesta, ammatillisuudesta ja työelämätaitojen kehittymisestä tapahtuu ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna (ammattikorkeakoulutus) tai työssäoppimisena (toisen asteen koulutus). Työelämässä tapahtuva harjoittelu tapahtuu oman alan työpaikoilla, joissa tavoitteena on perehdyttää opiskelija keskeisiin tavoitteisiin. Työpaikalla tapahtuva harjoittelu koostuu monesta osa-alueesta, joita ovat sopimukset, riittävät resurssit, tiedottaminen, harjoitteluyksikön toiminta, arviointi, harjoitteluyksikön organisaation opiskelijaohjauksen asiantuntija, ohjaava opettaja, perehtyminen, ohjauskoulutus, asiakkaiden ja heidän omaistensa kohtaaminen, ohjaaja, opiskelija itse sekä tiedot ja saaminen. (Opiskelijaohjauksen laatusuositukses 2017, 4–5.)

3. OHJAUS KÄSITTEENÄ

3.1 Ohjauksen määritelmä

Ohjauksen tarve on lisääntynyt Suomessa viime vuosina merkittävästi. Ohjaus on alettu nähdä vastauksena sekä opiskeluun, työelämään ja hyvinvointiin viit- taaviin oppimisen ja kasvun ongelmiin sekä psyykkisiin, sosiaalisiin, terveydelli- siin ja elämäntaidollisiin ongelmiin. Ohjaus luokitellaan toiminnaksi, jossa osa- puolina ovat ohjattava ja ohjaaja. (Latomaa 2011, 47.)

Ohjauksessa huomioitavaa on etiikka, jota voi tarkastella suoraan opiskelijan nä- kökulmasta. Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta ohjatulla harjoittelujaksolla, jolloin ohjaaja tarkastelee omia eettisiä periaatteitaan ohjaustilanteessa. (Kuos- manen & Takkula 2014, 56.) Ohjauksen pääperusta pohjautuu ammattietiikkaan, laatu- ja hoitosuositukseen, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön sekä ter- veys- ja hyvinvointiohjelmiin. Ohjauksessa tulee kunnioittaa vastapuolen ihmis- arvoa, yksityisyyttä, vakaumusta ja itsemääräämisoikeutta. (Eloranta & Virkki 2011, 11; Kuosmanen & Takkula 2014, 56.) Puhuttaessa työn etiikasta tarkoitte- taan ammattietiikkaa. Jokaisella työntekijällä on alakohtaiset eettiset periaatteet, joiden mukaan työskennellä ja toteuttaa ohjausta. (Eloranta & Virkki 2011, 11– 12). Ohjauksessa käytettäviä malleja on monia, kuten on myös ohjaustilanteita, opiskelijaohjaajia sekä opiskelijoita. Ohjaussuhteessa kollegiaalisuus ja työkave- ruus olisi hyvä ylläpitää ohjauksen alusta loppuun saakka. (Nieminen, Vaara, Schramko, Siljander & Simonen 2016, 1475.)

Opiskelijaohjauksen perustana on tuen, palautteen ja ohjauksen anto sekä ohjata työskentelemään itsenäisesti, ratkaisemaan ongelmat ja tiedostamaan omat op- pimistarpeensa sekä kehittymissstrategiansa (Jokinen 2016, 102). Tällä tarkoitte- taan ohjausosaamista, eli ohjaaja osaa käyttää erilaisia opetus- ja ohjausmene- telmiä tavoitteellisesti ottaen huomioon opiskelijan yksilölliset tavat ja oppimistar- peet, jotka tukevat oppimisprosessia (Haapa ym. 2017, 7). Jotta ohjaus on opet- tavaa ja laadukasta, täytyy ohjaajan tietää keskeiset käsitteet ohjaustyöstä ja on- gelmanratkaisuisista. Häneltä täytyy löytyä tarvittavat resurssit sekä oikeanlainen

tekniikka ohjata. Ohjauksessa tärkeää on huomioida se, mihin on järkevintä panostaa. (Nieminen ym. 2016, 1474.) Opiskelijalla itsellään on myös tärkeä rooli oppimisessa, sillä oppiminen onnistuu parhaiten, kun opiskelija saa itse miettiä ratkaisua ongelmaan (Kuosmanen & Takkula 2014, 29). Ohjaajat ovatkin kokeneet haastavaksi tilanteet, jossa opiskelijalla on puutteelliset tiedot ja taidot, huono motivaatio ja epäammattillinen käytös (Juntunen, Ruotsalainen, Tuomikoski & Kääriäinen 2016, 127). Opiskelijan ja ohjaajan yhteinen vuorovaikutus täytyy toimia molemmin puolin, sillä näin opiskelijan oppiminen prosessina kehittyy ja ohjaustarve vähentyy (Kuosmanen & Takkula 2014, 18; Nieminen ym. 2016, 1474). Jos vuorovaikutus ei toimi ohjauksen vastaanottajan ja ohjaajan välillä, voi harjoittelu tulla jopa hylätyksi (Hankonen 2015).

Opiskelijaohjauksella tarkoitetaan oppimisprosessin tukemista, ohjauksen tavoitteellisuutta, ohjauskeskustelua sekä palautteenantomahdollisuutta (Karjalainen, Ruotsalainen, Sivonen, Tuomikoski, Huhtala & Kääriäinen 2015, 186). Ohjauskeskusteluissa on tärkeä panostaa niiden laatuun, säännöllisyyteen sekä tehokkuuteen (Nieminen ym. 2016, 1475). Opiskelijaohjauksen tavoite on tukea opiskelijan persoonallista ja ammatillista kasvua, kliinistä päättelyä, kriittisen ajattelun kehittymistä ja ammatillisia taitoja. Ohjausta tukevat opiskelijan laatimat tavoitteet ja suunnittelu. Ne auttavat löytämään yhteyden opiskelijan ja ohjaajan välillä ja myös tunnistamaan opiskelijan omia oppimistarpeita. On todettu, että ohjaaja voi toimia parempana ohjaajana, kun ohjaaja ja opiskelija käyvät yhdessä ohjauskeskustelua, jossa keskustellaan harjoittelun kulusta, tavoitteista ja siitä, mitkä ovat opiskelijan kehittämiskohteet. Tällainen keskustelu tekee harjoittelusta tavoitteellisempaa. (Karjalainen ym. 2015, 186.)

3.2 Ohjauskoulutus

Ohjauskoulutus vahvistaa ohjaajana toimimista yhteistyön ja verkostoitumisen osalta. Verkostoituminen muiden ohjaajien kanssa antaa ohjaajalle uusia näkökulmia ohjata opiskelijoita, pedagogisia taitoja sekä mahdollistaa opettavaisten käytänteiden jakamista. Ohjaajana toimiminen on palkitsevaa, mutta myös haastavaa, sillä se voi kuormittaa ohjaajaa, varsinkin jos ohjaajia on vain yksi. Tukeva ja auttava työyhteisö on siksi tärkeä tukiverkko ohjaajalle. (Haapa ym. 2017, 81.)

Ohjaajakoulutusta ei edellytetä Suomessa toimivilta ammattihenkilöiltä, jotka ohjaavat sairaanhoitajaopiskelijoita, mutta sitä suositellaan. Kansainvälisesti ohjaajakoulutuksen velvoite vaihtelee paljon. Ohjaajakoulutusta tarjotaan Suomessa täydennyskoulutuksena terveydenhuollon organisaatioiden, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten tarjoamina. (Tuomikoski 2019, 38.)

Ohjaajakoulutuksen sisältöön on kuulunut useimmissa koulutuksissa opiskelijaohjauksen monimuotoisuus, näyttöön perustuvat käytännöt, opiskelijaohjauksen edut ja hyödyt, ajanhallinnan kehittäminen sekä motivointi opiskelijaohjaukseen. Tavoitteena on ollut kehittää opiskelijaohjaajien taitoja, tietoja ja asenteita liittyen opiskelijaohjaukseen. (Tuomikoski 2019, 38.)

Ohjaajakoulutusta on arvioitu laadullisin menetelmin. Tulosten perusteella voidaan olettaa, että ohjaajakoulutus lisää osallistujien käsityksiä ohjaajana toimimisesta, ohjauksen ohjausprosessista sekä sen edellytyksistä. Koulutus kehittää myös osallistujien kykyä tukea opiskelijoita ohjatussa harjoittelussa. Lisäksi on todettu, että ohjaajakoulutuksen tarjoaminen kertoo organisaation arvostuksesta opiskelijaohjaukseen liittyen. (Tuomikoski 2019, 39.)

Harjoitteluyksikön vastuulla on sitouttaa opiskelijaohjaajat tehtäväänsä, vastata opiskelijaohjauksen laadusta ja huolehtia ohjaajien koulutuksesta ja pätevydestä ohjata opiskelijoita. Opiskelijaohjaajakoulutuksen tarkoituksena on opiskelijaohjausvalmiuksien vahvistaminen. Tavoitteena on myös edistää ohjaussuhteen merkitystä opiskelijan ammatillisen kasvun ja oppimisen tukena. Koulutuksessa opitaan pohtimaan omia kokemuksia ja näkemyksiä muiden opiskelijaohjaajien kanssa sekä perehdytään opiskelijaohjaukseen liittyvään tutkittuun tietoon. (Haapa ym. 2017, 81.)

3.3 Hoitotyön ohjaaja

Hoitotyön ohjaaja järjestää ohjausta, motivoi, kannustaa, neuvoo ja opettaa hoitotyön käytäntöä ja auttaa opiskelijaa luottamaan itseensä. Ohjauksen tulisi olla kannustavaa, oppimista edistävää ja toteutettavaa toimintaa. (Sulosaari 2008, 25–29.) Merkitsevintä on ohjaajan ja opiskelijan yhdessä luoma ohjaussuhde ja

myönteinen ilmapiiri, sillä ne edistävät opiskelijan ammatillista kasvua ja oppimista (Sulosaari 2008, 25–29; Kuosmanen & Takkula 2014, 18). Sosiaali- ja terveysministeriön suosituksen mukaan ohjaajan tulisi arvioida, tiedostaa ja kehittää omia opetus- ja oppimiskäsityksiään, omia arvojaan ammattihenkilönä ja omia tavoitteita ohjaamiselle (Sulosaari 2008, 30).

Hoitotyön ohjaajalla on olennainen merkitys esimerkin antajana opiskelijalle (Saarikoski 2008, 13). Hänellä tulisi olla tietoa erilaisista oppimisstrategioista, pedagogisia taitoja sekä kyky antaa ja ottaa vastaan palautetta. Lisäksi ohjauksen tulisi olla tavoitteellista ja vastuullista toimintaa. Hoitotyön ohjaajalla ja opiskelijalla tulisi olla hyvä ohjaussuhde, jotta ohjaaja pystyisi tuntemaan oman opiskelijansa kyvyt toimia eri tilanteissa ja huomaamaan hänen oppimistarpeensa. Tällöin ohjaaja voi toimia tavoitteellisemmin. (Sulosaari 2008, 28–29.) Ohjaajan on tärkeää varmistaa, että ohjattava tekee päätöksensä oikeaan tietoon viitaten (Eloranta & Virkki 2011, 55). Harjoittelun ja opetuksen välillä liikkuu paljon tietoa myös muista hoitoalan tehtävistä, joita opiskelija tulee opetuksen mukana oppimaan, kuten lääkäreiden määräykset, kokonaisvaltainen huolehtiminen potilaista sekä monet muut työtehtävät. Ohjaajan täytyy osata opettaa opiskelijaa kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon opiskelijan työharjoittelun alkamisajankohta sekä kaikki muut olennaiset harjoitteluun liittyvät asiat. (McMillan 1901, 642.)

Toimivalle ohjaussuhteelle tärkeää on luottamus, jaettu asiantuntijuus, vastavuoroisuus, yhteistyö, aktiivisuus ja vastuullisuus. Hyvää vuorovaikutusta tukevat rennot keskustelut, koska se tukee vapaampaa ilmaisua. (Eloranta & Virkki 2011, 54–55.) Yhteisön sosiaalisella rakenteella sekä vuorovaikutussuhteilla on paljon merkitystä tuloksellisuuteen työyhteisössä, sillä nämä vaikuttavat käsityksellisyyteen ja tehokkuuteen työssä. Tätä asiaa on kuitenkin tarkasteltu todella vähän opiskelijaohjauksen näkökulmasta. (Saarikoski 2008, 13.)

Hoitotyön ohjaajan asenteella työtä, ammattia ja opiskelijoitaan kohtaan on todella suuri merkitys ohjauksen onnistumiseen. Ohjaaja voi omalla negatiivisella, epäammattimaisella käyttäytymisellä nujertaa opiskelijan asennetta ja motivoitua. Hyvän ohjaajan ominaisuuksia ovat ennakkoluulottomuus, suunnitelmalli-

suus, myönteisyys, empaattisuus, luotettavuus, rauhallisuus, ohjausmyönteisyys, selkeäkielisyys, ystävällisyys, joustavuus ja kärsivällisyys. (Sulosaari 2008, 28–29.)

3.4 Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet

Opiskelijaohjaustilanteissa voi esiintyä haasteita, jotka voivat liittyä opiskelijan heikkoon orientaatioon, heikkoon motivaatioon, puutteellisiin oppimisvalmiuksiin, epäammattilliseen toimintaan tai harjoitteluyksikön toimintaan. Ohjaajan antama tuki korostuu haasteellisissa ohjaustilanteissa. Tilanteille lähdetään hakemaan ratkaisua ohjaajan ja opiskelijan välisellä palautekeskustelulla. (Frisk 2016, 31–33; Haapa ym. 2017, 54.)

Harjoitteluyksikössä esiintyviä haasteita voivat olla eettiset ongelmatilanteet tai äkilliset muutokset yksikön toiminnan kannalta. Nämä haasteet voivat olla este oppimiselle. Opiskelijasta johtuvat haasteet voivat liittyä opiskelijan puutteellisiin oppimisvalmiuksiin, motivaatio-ongelmiin, epäammattilliseen toimintaan, sitoutumattomuuteen harjoittelussa, henkilökohtaisiin ongelmiin tai toimintaan vastoin harjoitteluyksikön periaatteita. (Frisk 2016, 31–33; Haapa ym. 2017, 56.)

3.5 Oppimisympäristön merkitys oppimiseen

Kliininen oppimisympäristö on monimutkainen verkosto, ja siihen kuuluu monia tekijöitä. Tällaisia tekijöitä ovat työyhteisössä toimiva johtamiskulttuuri, työyhteisössä työskentelevien ihmisten väliset suhteet sekä osastolla toteutettava hoitotyö. (Saarikoski 2008, 13.) Jokaisella henkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä on merkityksensä ohjauksessa (Sulosaari 2008, 25–26). Harjoitteluyksikössä opiskelijamyönteinen sekä oppimisen salliva ilmapiiri luo perustan opiskelijan itseluottamuksen muodostumiselle (Haapa ym. 2017, 29).

Oppimisympäristö muodostuu sosiaalis–affektiivisista kehystekijöistä ja fyysisistä tekijöistä. Laajasti ajateltuna oppimistoimintaan liittyy vahvasti sosiaalinen, kulttuurinen ja psykologinen ympäristö, sillä näissä oppiminen parhaimmillaan tapah-

tuu. Kyseisiä ympäristötekijöitä voivat olla hoitokulttuuri sekä osastolle muotoutuneet tietynlaiset käytännöt, myös työryhmässä työskentelevät hoitajat, joille ovat muodostuneet omat tavat. (Saarikoski 2008, 13.) Reunaehtona oppimisympäristölle on, että se vahvistaa monipuolisen ja syvällisen kuvan opittavasta asiasta (Kumpulainen, Krokfors, Lipponen, Tissari, Hilppö & Rajala 2010, 17).

Työilmapiirissä, jossa opetusta ja ohjausta toteutetaan, vaikuttavat psykologiset sekä ryhmädynaamiset lainalaisuudet. Työryhmälle ihanteellinen tilanne on työstä innostunut ja sitoutunut ilmapiiri. Häiritseviä ja estäviä ryhmädynaamisia jännitteitä ei ole, ja työryhmä käyttää energiansa työtehtävänsä tekemiseen. Innostunut ilmapiiri mahdollistaa myös oppimista, sillä opiskelijan innokkuuteen suhtaudutaan sopuisasti, ja hänet koetaan työyhteisön voimavarana. (Saarikoski 2008, 14.)

Opiskelijaohjauksen toimivuutta on tutkittu Englannissa. Tutkimuksen tulosten mukaan käytännöllinen opiskelijaohjaus muodostuu opiskelijan kehittymisestä, oppimisen tukemisesta sekä ammatti-identiteetin ja ammatillisten valmiuksien vahvistamisesta. Opiskelijan ohjaus on pääasiassa samanlaista niin Suomessa kuin Englannissakin, mutta opiskelijaohjauksen systemaattisuus korostuu Englannissa. Toimiva ohjaus sisältää yhteisöllisiä ja hallinnollisia tekijöitä, kuten arvostusta hoitotyön johdolta, optimaalisia resursseja, sitoutuneisuutta opiskelijoita kohtaan ja ongelmattomia yhteistyötä eri toimitsijoiden kesken. Erityisesti eroissa painottuvat laadukkaat harjoittelupaikat, ohjaajien hyvä koulutus pohja ja pätevyys ohjaustilanteita varten sekä alasta kiinnostuneet ja hyvin motivoituneet hoitoalan opiskelijat. (Jokelainen 2013, 7.)

3.6 Opiskelijaohjauksen resurssit ja laatusuosituks

Opiskelijaohjauksen perusteisiin kuuluvat opiskelijan harjoittelun toteutuksesta sekä suunnittelusta huolehtiminen. Toteutettaessa laadukasta opiskelijaohjausta tarvitaan aika-, materiaali- ja henkilöresursseja. Kaikissa harjoitteluyksiköissä täytyy olla yksi tai useampi henkilö, joka vastaa opiskelijaohjauksesta. Opiskelijavastaavan tehtävänä on nimetä jokaiselle opiskelijalle 1–3 ohjaajaa. Vastaavan

tulee samalla huomioida opiskelijan omat oppimis- ja ohjaustarpeet huomioon ottaen harjoittelupaikan haastavuus. (Haapa ym. 2017, 35–36.)

Opiskelijaa ohjattaessa ohjaaja tarvitsee uusinta tietoa ohjausosaamisesta kliinisen osaamisen tueksi. Ohjaajille täytyy antaa mahdollisuus käydä ohjauskoulutus. Ohjaajan, harjoitteluyksikön sekä opiskelijan vastuulla on huolehtia riittävästä yhteisistä työvuoroista ohjaajan kanssa. Jos oma ohjaaja ei ole työvuorossa, on opiskelijan kanssa oltava henkilö, joka voi opiskelijaa ohjata. Opiskelijaohjauksen suunnitteluun ja ohjaukseen täytyy varata nimetyille ohjaajille riittävästi aikaa, jotta voidaan toteuttaa laadukasta ohjausta. Näiden lisäksi tarvitaan erikseen ohjaajille suunniteltua työaikaa, johon sisältyy opiskelijan ohjauskeskustelu, alkukeskustelu, väli- ja loppuarviointi ja niihin valmistautuminen. Tutkimuksissa on todettu, että suunnitellulla ajalla ja yhteisillä työvuoroilla on merkitystä harjoittelun onnistumiseen. Ohjaajien ja harjoitteluyksiköiden velvollisuuksiin kuuluu opiskelumateriaalin- ja välineiden, oppimistilanteiden ja tiedonhankinnan järjestäminen. (Haapa ym. 2017, 36.)

Ennen opiskelijan harjoittelun alkamista koululla ja harjoittelupaikalla täytyy olla voimassa oleva ohjaussopimus. Ohjaussopimuksen molemmilla osapuolilla tulee olla tietoinen siitä, että sopimus on olemassa. Koulun ja harjoittelupaikan edustajien täytyy tavata säännöllisesti, jotta yhteisiä toimintamalleja ja käytäntöjä voidaan edistää. He myös sopivat yhdessä harjoittelupaikkojen järjestämisestä ja riittävydestä. Harjoittelupaikan täytyy täyttää harjoittelun tavoitteet ja potilasturvallisuuden kriteerit. (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2017, 3; Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2017, 6.)

3.7 Ohjauskeskustelut harjoittelun aikana

Ohjauskeskusteluun osallistuvat ohjaaja ja opiskelija, ja keskustelun tavoitteena on tukea opiskelijan oppimista (Frisk 2016, 28). Ohjauskeskustelun tavoitteena on myös se, että opiskelija saa jakaa omia tunteitaan, kokemuksiaan sekä ajatuksiaan ohjaajansa kanssa. Jotta opiskelija voi kehittyä osaamisessaan, on tärkeää, että ohjaaja on koko keskustelunajan läsnä. (Haapa ym. 2017, 45.)

Ohjauskeskusteluissa olennaista on reflektio, joka on tärkeää myös opiskelijan osaamisen kehittymisen kannalta. Tarkoituksena on auttaa opiskelijaa pohtimaan omaa tilannettaan, käsityksiään ja ajatuksiaan ratkaisujensa perusteella. (Haapa ym. 2017, 45.) Ohjauskeskusteluissa arvioidaan ja todetaan nykyinen tilanne sekä tuetaan ja autetaan opiskelijaa pääsemään omiin oppimistavoitteisiinsa. Tärkeintä prosessissa on opiskelijan kokemusten ja asioiden läpikäyminen. (Frisk 2016, 28.) Tärkeää on kiinnittää huomiota positiiviseen keskusteluilmapiiriin ja yhteisymmärrykseen (Haapa ym. 2017, 45).

Heti harjoittelun alkaessa on tärkeä sopia ohjauskeskusteluiden pitämisen ajankohdat. Keskusteluista on eniten hyötyä silloin, kun niitä pidetään säännöllisin väliajoin. Ohjauskeskusteluiden päämäärä on pohtia ja tarkastella mennyttä tai meneillä olevaa hetkeä ja siihen liittyviä tapahtumia. Keskusteluissa voidaan miettiä myös tulevaisuutta ja näin saada toiminnasta tavoitteellista. (Frisk 2016, 28.)

4. OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata positiivisia ja negatiivisia asioita, jotka vaikuttavat ohjaukseen ohjatulla harjoittelujaksolla. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka pohjalta voidaan kehittää hoitotyön opiskelijoiden ohjausta ohjatulla harjoittelujaksolla. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää hoitotyön opiskelijoiden ohjauksessa harjoittelujaksoilla.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- 1) mitkä tekijät vaikuttavat positiivisesti ohjatun harjoittelun ohjaukseen?
- 2) mitkä tekijät vaikuttavat negatiivisesti ohjatun harjoittelun ohjaukseen?

5. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUSTAPA

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, joka on luonteeltaan kuvaileva ja tulkitseva. Se tarkoittaa, että jo aiemmin julkaistut tutkimukset kuvataan käyttämällä taulukointeja ilman, että tuloksia tarvitsee tulkita uudelleen. (Kankkunen & Julkunen 2009, 72.) Kirjallisuuskatsauksilla, jotka ovat narratiivisen tyyppisiä, on tehtävänäan kertoa ja kuvata aikaisempia tutkimuksia, jotka liittyvät valittuun aiheeseen. Tyypillistä narratiiviselle katsaukselle on, että se tarkastelee sellaisia tieteellisiä tutkimuksia, joissa on käytetty vertaisarviointia tutkimusten tarkasteluun. (Suhonen, Axelin & Stolt 2016, 9.)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus valittiin opinnäytetyön metodiksi, koska haluttiin tutkia jo tutkittua tietoa sekä toteuttaa omanlainen tuotos ilman tarkkoja sääntöjä. Opinnäytetyön aiheeseen kirjallisuuskatsaus sopii hyvin, koska aiheesta tutkimuksia oli tehty eri vuosikymmeniltä eri metodeita käyttämällä. Näin saatiin tutkimukseen kattavasti ja luotettavasti aineistoa. Kirjallisuuskatsaus on myös tutkijoille melko itsenäinen projekti ja sen vuoksi molemmat tutkijat halusivat toteuttaa kirjallisuuskatsauksen.

Kirjallisuuskatsausta käytetään, kun muodostetaan kokonaiskuvaa asiakokonaisuudesta tai tietyistä aihealueista. Hoitotieteessä käytetään usein kirjallisuuskatsauksia hahmottamaan tarvetta jonkin ilmiön tutkimukselle. Kirjallisuuskatsaus voi olla myös itsenään tutkimusmenetelmä, jonka keinoin pystytään laatimaan synteesi tutkimustiedosta, joka on aikaisemmin toteutettu. (Stolt ym. 2016, 4.)

Kirjallisuuskatsauksen käyttö on vuosikymmenten saatossa monipuolistunut ja vakiintunut hoitotieteessä ja muissa terveystieteellisissä tutkimuksissa. Kirjallisuuskatsaus ei ole ainut tapa lähestyä tutkittavaa asiaa, vaan se on joukko erilaisia tutkimusmenetelmiä joko itsenäisen tai empiirisen tutkimuksen osana. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus perustuu valittuun tutkimuskysymykseen ja tuottaa valitusta aineistosta laadullisen ja kuvailevan vastauksen. Sen luonne on ymmärtämiseen tähtäävää ja aineistolähtöistä tutkitun ilmiön kuvausta. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 291–292.)

Yleisimmin käytetty tutkimusmenetelmä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus (Salminen 2011, 6). Sen tarkoituksena on esittää menetelmiä erilaisiin vaiheisiin jäseneltyinä sekä kuvata erityispiirteet, luotettavuus- ja eettiset kysymykset (Kangasniemi ym. 2013, 291–292). Sitä voi luonnehtia yleiskatsaukseksi ilman tarkkoja tai tiukkoja sääntöjä. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa käytettävät aineistot ovat kattavia eivätkä metodiset säännöt rajaa aineiston valintaa. (Salminen 2011, 6.)

Kirjallisuuskatsaukseen valitaan tieteellisiä artikkeleita, jotka ovat aiempaa tutkimustietoa aiheesta. Tutkimusartikkelit valitaan arviointikriteerejä käyttäen. Sen avulla pyritään selvittämään artikkeleiden painoarvoa ja luotettavuutta. Tutkimusartikkelien arviointi tulee tapahtua kahden tutkijan toimesta, jotka arvioivat tutkimuksia erikseen ja tekevät omat johtopäätökset niistä. Lopuksi vertaillaan saatuja tuloksia. (Lemetti & Ylönen 2016, 67.)

5.1 Tietokantahaku ja rajaukset

Artikkeleita haettiin Medic-tietokannasta hakusanoilla *hoitotyö* ja *ohjaus* (tietokannassa hakusanoja käytetään muodoissa *hoitotyö** AND *ohjau**). Rajauksena haussa käytimme vuosiväliä 2009–2019, ja valintakriteerinä olivat kohdat ”*Vain kokotekstit*” ja ”*Asiasanojen synonyymit käytössä*”. Kielissä oli rajaus suomi ja kaikki julkaisutyypit hyväksyttiin. Haussa tuloksia tuli 53 viitettä, joista hyväksyimme aineistoomme yhden. Lisäsimme hakusanan *opiskelija* (muodossa *opisk**), jonka jälkeen saimme tulokseksi kaksi viitettä, joista aineistoomme hyväksyimme yhden. Hakiessamme hakusanoilla *Mentors AND student* vuosivälillä 2009–2019 ja kaikki kielet hyväksyttynä valintakriteereillä ”*Vain kokotekstit*” ja ”*Asiasanojen synonyymit käytössä*” saimme tulokseksi 20 viitettä, joista hyväksyimme yhden.

Arto-tietokannasta teimme haun tarkennetulla haulla hakusanoilla *hoitotyö AND ohjaus*. Rajauksena oli suomen kieli, aikavälinä 2009–2019 ja julkaisumaana Suomi. Aineistoksi hyväksyimme kriteerin *kaikki (painettu ja elektroninen)*. Haulla saimme 55 viitettä, joista valitsimme aineistoksemme neljä viitettä. Melinda-tietokannasta haimme aineistoa kriteereillä *Kaikki sanat = Supervised training AND*

Kaikki sanat = control AND kaikki sanat = student. Ehtona oli, että teos on englanninkielinen ja julkaistu vuosivälillä 2009–2019. Näillä ehdoilla emme saaneet yhtään hakutulosta. ScienceDirect-tietokannasta teimme haun hakusanoilla *mentoring student*. Rajauksena käytimme vuosiväliä 2009–2019 ja kriteeriä *publication title: nurse education today*. Näillä ehdoilla saimme hakutuloksia 672, joista hyväksyimme yhden. Liitteessä 1 on esitelty tarkasti hakupolut kirjallisuuskatsaukseen valituista aineistoista. Liite 1 taulukosta käy ilmi tietokanta, hakusanat, löytyneiden tutkimusten/ artikkeleiden määrä, hyväksytyjen tutkimusten/ artikkeleiden määrä sekä valittujen tutkimusten/ artikkeleiden määrä. Yhteensä valittuja aineistoja tutkimukseen valittiin kahdeksan kappaletta.

Kirjaston informaatikko auttoi käyttämään tietokantoja ja kertoi hakusanojen merkityksestä. Tiedonhaussa käytimme Medic-, Arto-, Pubmed-, ScienceDirect- ja Cinahl-tietokantoja. Hakutuloksista kävimme ensin läpi otsikot, joiden perusteella teimme ensimmäisen valinnan. Aineistoa silmäiltiin ensin lukemalla tiivistelmä, ja mikäli aineisto antoi tutkimuskysymykseen vastauksen ja täytti tarvittavat kriteerit, aineisto valittiin. Englanninkieliset artikkelit luettiin kokonaan, jotta saimme asian sisällön selville tarkasti. Valitut aineistot antoivat kattavasti tietoa tutkimuskysymyksiin. Samoja hakusanoja käytettiin kaikissa tietokannoissa. Tietokannoissa käytetyt hakusanat on esitelty taulukossa 1.

Taulukko 1. Hakusanat.

Hakusanat	
Hoitotyö	Nursing Care
Ohjattu harjoittelu	Clinical Practice
Ohjaus	Mentoring
Hoitotyön opiskelija	Student Nursing

5.2 Tutkimuksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Tarkasti ja johdonmukaisesti määritellyt sisäänottokriteerit rajaavat tutkimukseen valitut tutkimukset analysoitavaksi. Kun valintakriteerit ovat mietitty tarkkaan, niillä pystytään ehkäisemään tehokkaasti systemaattisia virheitä. (Pudas- Täähkä

& Axelin 2007, 48.) Perusteluna 2009–2019 vuosihaarukalle on se, että tutkimustietoa on huonosti saatavilla valituilla kriteereillä ja tiukempi aikaväli olisi rajannut tärkeitä tutkimuksia pois. Eri metodein tehdyt tutkimukset olivat myös yksi sisäänottokriteeri, sillä tällä kriteerillä mahdollistettiin tutkimuksien laajempi mukaanotto. Julkaisukieliksi hyväksyttiin sekä suomi että englantia näkökulman kannalta. Saatavan tiedon hyödyntäminen suomalaisessa terveydenhuoltojärjestelmässä sekä hoitotyön näkökulma tutkimuksessa olivat tärkeät kriteerit mukaanoton kannalta, sillä nämä koettiin tärkeäksi jatkotutkimusten kannalta. Viimeisenä sisäänottokriteerinä oli tieteellisyyden taso lisensiaattityönä tai väitöskirjatasoisena tutkimuksena, sillä tärkeäksi koettiin, että tutkittava tieto on lähtöisin luotettavasta ja hyvin tutkitusta lähteestä.

Poissulkukriteereiden ensimmäinen kriteeri oli tieteelliset julkaisut, jotka on julkaistu ennen vuotta 2009. Tällä kriteerillä huomioitiin, ettei vanhoja tutkimuksia oteta luotettavuuden ja osaksi vanhan tiedon vuoksi mukaan tutkimukseen. Tieteelliset artikkelit, joissa ei ole hoitotyön näkökulmaa, poissuljettiin tutkimuksesta eettisyyden ja luotettavuuden vuoksi. Maksulliset artikkelit suljettiin pois, sillä tutkimuksen mukaanoton vaatimuksena oli, että tutkimus oli mahdollista saada ilman maksua käyttöön. Viimeisenä poissulkukriteerinä oli tieteelliset artikkelit, jotka eivät sovellu suomalaiseen terveydenhuoltojärjestelmään. Kyseinen kriteeri valittiin tutkimukseen sen vuoksi, että saisimme tutkimukseen vain suomalaiseen terveydenhuoltojärjestelmään kuuluvia asioita, koska ulkomailla ei ohjausta toteuteta harjoittelussa välttämättä samoin tavoin kuin suomalaisessa terveydenhuoltojärjestelmässä. Taulukossa 2. on esitelty tutkimuksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Taulukko 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
1. Valitut tutkimukset on julkaistu vuonna 2009–2019 välisenä aikana.	1. Tieteelliset julkaisut, jotka ovat julkaistu ennen vuotta 2009.
2. Hyväksytään eri metodeilla tehdyt tutkimukset.	2. Tieteelliset artikkelit, joissa ei ole hoitotyön näkökulmaa.
3. Tutkimuksissa hyväksytään suomen ja englannin julkaisukielet.	3. Maksulliset artikkelit.
4. Tutkimuksista saatava tieto voidaan hyödyntää suomalaisessa terveydenhuoltojärjestelmässä.	4. Artikkelit, jotka eivät ole tieteellisiä.
5. Tutkimuksessa on hoitotyön näkökulma.	5. Tieteelliset artikkelit, jotka eivät sovellu suomalaiseen terveydenhuoltojärjestelmään.
6. Tieteellisyyden tasona on lisensoitutyö tai väitöskirjatasoinen tutkimus.	

5.3 Tutkimuksen analysointi

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa kuvataan tutkimuksen sisältö, eli julkaisu-vuosi ja -maa, kirjoittajat, tutkimuksen asetelma, tarkoitus, aineistonkeruumenetelmät, otos, kohdejoukko, päätulokset sekä heikkoudet ja vahvuudet. (Niela-Vilen & Hamari 2016, 30–31.) Tämän jälkeen alkaa alkuperäisen aineiston redusointi eli pelkistäminen. Siinä otetaan pois tutkimukselle epäolennaisimmat asiat eli aineistoa tiivistetään. Redusoinnissa auki kirjoitetusta aineistosta yritetään löytää kuvaavia ilmaisuja, jotka kuvaavat tutkimustehtävää. Sitten klusteroidaan eli ryhmitellään aineistoa eroavaisuuden tai yhtäläisyyden mukaan. Saman ilmiön käsitteet liitetään yhteen ja ryhmitellään, ja niistä muodostetaan alaluokkia. Alaluokkien nimeäminen tapahtuu luokan sisältöä parhaiten kuvaavalla käsitteellä. Viimeisenä vaiheena on abstrahointi, jolloin aineistosta erotellaan tutkimuksena kannalta olennaisimmat tiedot. (Tuomi & Sarajärvi, luku 4, 2018.) Synteesin havainnollistamiseksi voi käyttää apuna kuviota tai taulukoita (Niela-Vilen & Hamari 2016, 30–31).

Analysoinnissa edettiin vaihe vaiheelta. Tutustuimme tarkasti valittuihin aineistoihin ja etsimme tekstistä asioita, jotka vastaisivat tutkimuskysymyksiimme. Aineistot jaettiin kummallekin tutkimuksen tekijälle, ja myöhemmin aineistot vaihdettiin keskenään. Näin saamme luotettavasti tutkimukseen kaiken oleellisen tiedon aineistosta. Kokosimme valitut alkuperäisilmaukset jaoteltuna negatiiviseen ja positiiviseen taulukkoon. Näin alkuperäisilmaukset teemoiteltiin ensimmäisen kerran ennen virallisen analyysin alkamista.

Teemoitellut alkuperäisilmaukset pelkistettiin eli redusoitiin. Näin tutkimuksesta jäi kaikki turha aineisto pois. Alkuperäisilmauksia redusoitiin niin kauan, että niissä ei ollut enää mitään pelkistettävää. Redusoinnin jälkeen alkuperäisilmaukset ryhmiteltiin ja teemoiteltiin niin, että samassa kategoriassa olevat ilmaukset ovat lähellä toisiaan. Näin pitkää analyysitaulukkoa oli helpompi tulkita ja jatkaa eteenpäin. Lopuksi muodostui ala- ja yläluokkien kautta pääluokkia eli tutkimuksen viralliset tulokset. Tutkimustulokset avattiin tarkemmin kohdassa tulokset.

Oli tärkeä ymmärtää jokaisen analysointikohdan merkitys, jotta analysointi voi onnistua luotettavasti. Valitut aineistot luettiin huolellisesti läpi, ennen kuin ne valittiin mukaan tutkimukseen. Tällä varmistettiin, että aineistot vastaavat kahteen tutkimuskysymykseen ja tutkimukset voidaan ottaa tutkimukseen mukaan analysoitaviksi. Osa tutkimuksista tulostettiin, jotta niistä voitiin alleviivata tutkimuskysymyksiin vastaavia kohtia. Osa tutkimuksista oli luettavissa vain e-versiona, mikä osaltaan hankaloitti analysointia, koska alleviivausta aineistoon ei voitu suorittaa. Kun aineistoja oli kerätty tarpeeksi ja tutkimuskysymyksiin vastaavia lauseita löydetty, alkoivat tiettyjen alueiden teemat muodostua selkeästi negatiivisiin sekä positiivisiin tekijöihin.

Negatiivisen ja positiivisen analyysin eteneminen on esitetty opinnäytetyön lopussa kohdassa liitteet. Liitteessä 5 on esitelty positiivisen analyysin eteneminen ja liitteessä 6 negatiivisen analyysin eteneminen. Kummankin taulukon sisältö on avattu tarkasti opinnäytetyön kohdassa tulokset.

6. TULOKSET

6.1 Positiivisesti ohjatun harjoittelun ohjaukseen vaikuttavat tekijät

Tutkimuksen mukaan positiivisesti ohjaukseen vaikuttavia asioita ovat myönteinen ja motivoitunut ilmapiiri, ohjaajan riittävät tiedot ja taidot ohjata opiskelijoita, yksilöllisesti tapahtuva ohjaus sekä koulun ja harjoittelupaikan välinen yhteistyö. Myönteiseen ja motivoituneeseen ilmapiiriin vaikuttavat opiskelijamyönteinen ilmapiiri ja tasa-arvoinen kohtelu. (Saarikoski, Kaila, Leino-Kilpi 2009, 165; Teuho, Roto, Sulonen, Vikberg-Aaltonen, Ruuskanen & Meretoja 2010, 49; Sankelo 2017, 15.) Kollegiaalinen suhtautuminen opiskelijoihin sekä työyksikön ilmapiiri ovat merkittäviä tekijöitä harjoittelujaksolla, sillä näiden katsottiin vaikuttavan tyytyväisyyteen sekä oppimiseen (Ruuskanen ym. 2010, 49; Saarikoski ym. 2017, 15). Opiskelijan omaan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen sekä ohjaajan motivaatioon vaikuttavat ohjaajan myönteinen asenne opiskelijaohjaukseen, oppimiskokemusten tarjoaminen sekä oppijan oma aktiivisuus ja itseohjautuvuus. Ohjaajan ohjausmotivaatiolla sekä oppimiskokemusten tarjonnalla on suuri merkitys. (Saastamoinen, Kattilakoski, Kokkala, Kotiala, Salonen, Raitio, Sarvi, Hytönen, 2010, 23; Kälkjä, Ruotsalainen, Sivonen, Tuomikoski, Vehkaperä, Kääriäinen, 2016, 231.)

Ohjaajan riittäviin tietoihin ja taitoihin ohjata opiskelijoita vaikuttavat ohjaajan riittävät ohjaustaidot ohjausosaamisessa, sillä pedagogisen koulutuksen nähtiin parantavan ohjauksen laatua ja opiskelijaohjauskoulutuksen lisäävän ohjaajan ohjaustaitoja (Saarikoski ym. 2009, 165; Teuho ym. 2017, 16). Ohjaajan ammatitieteen hyödyntäminen ohjauksessa on tärkeää, sillä ohjaajan taitoihin ohjata opiskelijaa vaikuttavat ohjaajan kärsivällisyys, kuuntelukyky, empaattisuus, luottavuus, eettinen osaaminen sekä ohjaajan omat henkilökohtaiset ominaisuudet. (Kälkjä ym. 2016, 231.) Ohjaajan riittävä kliininen osaaminen jakautuu kliiniseen ja hoitotyön osaamiseen. Ohjaukseen kuuluvassa hoitotyön osaamisessa ohjaajan tärkeisiin ominaisuuksiin kuuluvat sekä teoreettinen että kliininen osaaminen. Kliinisessä osaamisessa asiantuntijuus on tärkeää. (Kälkjä ym. 2016, 231.)

Yksilöllisesti tapahtuva ohjaus vaikuttaa monilla tavoin opiskelijan tyytyväisyyteen ja oppimishalukkuuteen. Ohjaajan antaman tuen ja palautteen merkitys opiskelijan kehityksessä on tärkeää, sillä riittävien ohjauskeskusteluiden katsotaan vaikuttavan positiivisesti opiskelijan kokonaistyytyväisyyteen. Tähän vaikuttavat myös ohjaajan ohjauskeskusteluosaaminen sekä ohjauskeskusteluajan kesto päivää kohden. (Karjalainen, Ruotsalainen, Sivonen, Tuomikoski, Huhtala & Kääriäinen 2015, 189). Tärkeää on myös antaa opiskelijalle palautetta tämän työskentelystä, sillä sen katsotaan olevan merkittävä tekijä opiskelijan kokonaistyytyväisyydessä (Saarikoski ym. 2009, 171; Teuvo ym. 2017, 11). Ohjaajan kannustava tuki on tärkeää opiskelijalle, sillä sen todetaan vaikuttavan opiskelijan tyytyväisyyteen silloin, kun opiskelijalle on merkitty oma ohjaaja, sekä sen on katsottu edistävän opiskelijan omaa oppimista (Saarikoski ym. 2009, 171; Karjalainen ym. 2015, 189; Teuvo ym. 2017, 11). Ohjauksen toteutukselle on tärkeää varata riittävästi ohjausaikaa (Kälkäjä ym. 2016, 231). Yksilöllisessä ohjauksessa tärkeäksi muodostuivat myös opiskelijan henkilökohtainen huomioiminen ohjauksen tarpeellisuudelle, sekä ohjaajan tietämys opiskelijan tasosta sekä tavoitteista (Saarikoski ym. 2009, 171; Ruuskanen & Meretoja 2010, 49; Teuvo ym. 2017, 11). Oman ohjaajan läsnäolon katsotaan edistävän opiskelijan oppimista, ja opiskelijoiden on todettu olevan tyytyväisiä oma ohjaaja käytäntöön (Saarikoski ym. 2009, 171; Ruuskanen ym. 2010, 49; Teuvo ym. 2017, 11).

Koulun ja harjoittelupaikan välinen yhteistyö on todettu positiiviseksi harjoittelun onnistumisen kannalta. Selkeä ohjauksen toteutus ja riittävä perehdytys ovat avainsanoja harjoittelun onnistumiselle, sillä onnistuneen opiskelijaohjauksen edellytyksiä ovat opiskelijan riittävä perehdyttäminen työyksikköön sekä sääntöjen laatiminen harjoittelujaksolle. (Kälkäjä ym. 2016, 231.) Onnistunut ohjaus edellyttää selkeitä ohjausmetodeita, ohjausprosessin kuvausta sekä selkeitä ohjauskäytänteitä (Kälkäjä ym. 2016, 231). Ohjausosaaminen ja riittävä kontakti opettajaan ja ohjaajaan harjoittelujaksolla ovat tärkeitä onnistuneen harjoittelujakson kannalta, sillä onnistunut opiskelijaohjaus edellyttää yhteistyötä ohjaavan opettajan kanssa (Kälkäjä ym. 2016, 231). Opiskelijan ja ohjaajan väliset työvuorot ovat tärkeitä, sillä ne parantavat ohjauksen laatua (Ruuskanen ym. 2010, 49).

Ohjauksen toteuttamisen katsotaan vaativan ohjaajalta pedagogisia taitoja, osaamista sekä koulutusta, jotta ohjausosaaminen voidaan katsoa riittäväksi ohjauksen kannalta (Kälkäjä ym. 2016, 231).

6.2 Negatiivisesti ohjatun harjoittelun ohjaukseen vaikuttavat tekijät

Tutkimuksen mukaan negatiivisesti ohjaukseen vaikuttavia asioita ovat ohjaajan ohjaustaitojen ja kommunikaation riittämättömyys, kiire ja vähäiset ohjausresurssit sekä ohjaajan negatiivinen asenne opiskelijoita ja ohjaamista kohtaan.

Ohjaajan ohjaustaitojen ja kommunikaation riittämättömyys vaikuttavat tutkimuksen mukaan merkittävästi negatiivisella tavalla ohjaukseen ohjatulla harjoittelujaksolla. Ohjaajan ohjaustaitojen riittämättömyys nousi esille puutteellisina ohjaustaitoina ja epäselvinä ohjauskäytänteillä (Kälkäjä ym. 2016, 231; Teuvo, Roto, Sulonen, Vikberg-Aaltonen & Sankelo 2017, 13). Opiskelijat eivät kokeneet saavansa tarpeeksi myöskään ydinosaamiseen liittyvää ohjausta (Saarikoski, Kaila & Leino-Kilpi 2009, 166). Ohjaajan riittämättömien ohjaustaitojen lisäksi ohjaajan riittämätön teoreettinen osaaminen vaikutti ohjaukseen negatiivisesti, koska ohjaajalla ei ole riittävästi koulutusta tai osaamista toteuttaa ohjausta (Kälkäjä ym. 2016, 231).

Viestinnän vähäisyyden ja ohjauksessa tapahtuvien muutosten koettiin vaikuttavan negatiivisesti ohjaukseen. Viestinnän vaikeudeksi todettiin kommunikaation vaikeus, mikä hankaloitti ohjaustilanteita. Puutteellinen kielitaito varsinkin opiskelijan suunnalta todettiin vaikeuttavan ohjausta (Juntunen, Ruotsalainen, Tuomikoski & Kääriäinen 2016, 127). Negatiiviseksi koettiin myös epämielikkäät ohjaustilanteet (Teuvo ym. 2017, 13). Viestintään ja kommunikaatioon liitettiin myös opettajan vähäinen tuki ja ohjauksen muutokset, sillä opettajan vähäinen aika opiskelijan harjoitteluyksikössä on todettu vähentyneen (Saarikoski ym. 2009, 166). Opiskelijat kokivat suunnitellun ohjauksen muutokset myös kielteisinä kokemuksina (Teuvo ym. 2017, 14).

Kiire ja vähäiset ohjausresurssit oli yksi tutkimuksen keskeisimmistä tuloksista. Kiire näkyi ohjausajan ja yksilöllisyyden puuttumisena ohjauksesta. Yksilöllisyyden puuttuminen ohjauksesta näkyi opiskelijan tavoitteiden ja lähtötason huomiomattomuutena. Opiskelijalle ei ollut myöskään nimetty ohjaajaa. (Teuho ym. 2017, 14–15.) Kiireen vuoksi ohjaaja ja opiskelija eivät ehtineet pitää ohjauskusteluja (Saarikoski ym. 2009, 170). Opiskelijat myös kokivat, etteivät saaneet tarpeeksi palautetta (Teuho ym. 2017, 15). Ohjaaminen vaatii toteutuakseen tarpeeksi ohjausaikaa, ja vaikka ohjaajat halusivat ohjata opiskelijoita mahdollisimman hyvin, niin liian suuri työmäärä ja kiire tekivät ohjauksesta haastavaa (Kälkäjä ym. 2016, 231–240).

Riittämättömien resurssien ja kiireen koettiin vaikuttavan ohjaukseen, koska ohjausta ei voitu enää suorittaa kiireen vuoksi tarpeeksi hyvin. Kiire ja resurssien vähäisyys harjoittelupaikassa vaikuttivat myös opiskelijoiden perehdytykseen, jossa opiskelijat havaitsivat puutteita (Kälkäjä ym. 2016, 239). Oppimisympäristön osalta kielteisenä koettiin kiire, jonka vuoksi ohjausta ei voinut suorittaa tarpeeksi hyvin (Kälkäjä ym. 2016, 239; Teuho ym. 2017, 14). Myös liian suuren työmäärän koettiin haittaavan ohjausta (Kälkäjä ym. 2016, 240).

Oppimisympäristön resurssit koettiin liian pieniksi suurelle henkilökunta- ja opiskelijamäärälle. Kielteisinä opiskelijat kokivat lyhyet harjoittelujaksot sekä työntekijöiden ja perehdytettävien opiskelijoiden liian suuren määrän. Myös oppimisympäristön tarjoamat resurssit koettiin vähäisinä. Esimerkiksi harjoittelupaikassa ei riittänyt tietokoneita kaikille niitä tarvitseville. (Teuho ym. 2017, 14.)

Ohjaajan negatiivinen asenne opiskelijoita ja ohjausta kohtaan näkyi opiskelijavastaisuutena ja opiskelijoiden huonona kohteluna. Ahdistava ja negatiivinen suhtautuminen vaikuttaa opiskelijoiden viihtyvyyteen. (Ruuskanen & Meretoja 2010, 50.) Vastauksista kävi ilmi, että pieni osa henkilökunnasta vaikutti omalla negatiivisella käyttäytymisellään ja asenteellaan opiskelijoiden viihtyvyyteen. Tällainen ahdistava ilmapiiri laskee opiskelijoiden motivaatiota ja haittaa oppimista. Opiskelijoiden ja hoitohenkilökunnan välisestä suhteesta kerrottiin, että opiskelijat eivät olleet työyhteisön jäseniksi toivottuja. Opiskelijoiden huono kohtelu näkyi

myös siten, että heihin kohdentui sanatonta negatiivista viestintää eikä heitä puhuteltu omalla nimellään. Myös epäasiallisen kohtelun todettiin laskevan opiskelijoiden motivaatiota ja haittaavan oppimista. (Teuho ym. 2017, 12-13.)

Tutkimuksen tuloksissa nousi esille myös ohjaajan negatiivinen asenne ja motivaation puuttuminen ohjausta kohtaan (Teuho ym. 2017, 13). Myös ohjaajan motivaatiolla on merkitystä. Tutkimuksen mukaan ohjaajalla, jolla on korkeampi koulutus, on enemmän motivaatiota ohjata opiskelijoita (Tuomikoski, Ruotsalainen, Mikkonen, Miettunen & Kääriäinen 2018, 82). Ohjaajaksi ei myöskään kannattaisi valita ohjaajaa, jota ohjaaminen ei kiinnosta (Ruuskanen ym. 2010, 49).

7. POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyömme yhtenä tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka pohjalta on mahdollista kehittää hoitotyön opiskelijoiden ohjausta ohjatulla harjoittelujaksolla. Koemme saavuttaneemme tämän tavoitteen, koska tutkimuksen tulokset osoittavat ohjaukseen vaikuttavia positiivisia sekä negatiivisia asioita. Tutkimuksen tulokset huomioiden voidaan ohjausta parantaa ohjatulla harjoittelujaksolla.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata positiivisia ja negatiivisia asioita, jotka vaikuttavat ohjaukseen ohjatulla harjoittelujaksolla. Tutkimuksen tulokset osoittavat näitä kyseisiä asioita. Pohdimme, että tutkimuksen tulokset ovat täysin luonnollisia ja arkisia asioita, jotka vaikuttavat moninaisesti harjoittelupaikan ilmapiiriin ja siellä viihtyvyyteen ja näin ollen myös ohjauksen laatuun. Kun tuloksia miettään tarkemmin, on tuloksissa paljon yhteneväisyyksiä. Kummankin kategorian tuloksista nousi esille samoja asioita. Yhteneväisiä asioita olivat ohjaajan ohjaustaidot ja ilmapiirin luonne.

Ohjaajalla tulisi olla mahdollisuus päivittää ja kehittää omia ohjaustaitojaan kliinisen osaamisen tueksi, jotta ohjaus ja tieto olisi tuoretta. Ilmapiirillä on koettu olevan paljon merkitystä opiskelijoiden ohjaukseen, sillä opiskelijamyönteinen ilmapiiri on merkittävä opiskelijan taitojen ja tietojen näkökulmasta katsottuna. Ilmapiiriin vaikuttavat koko henkilökunnan käyttäytyminen sekä kiinnostus ja asenne opiskelijoita ja heidän ohjaamistaan kohtaan. (Haapa ym. 2017, 29–36.) Mietittäessä ilmapiirin vaikutuksia ohjaukseen olisi tilanne ihanteellinen, kun työryhmä olisi innostunut eikä estäviä jännitteitä olisi, sillä ne voivat lannistaa opiskelijan motivaation. (Saarikoski 2008, 14) Työolot ovat nykypäivänä kiireisiä ja säästöjä tehdään jatkuvasti. Olisi harvinaista, jos tällainen ei vaikuttaisi myös opiskelijoiden ohjaukseen ohjatulla harjoittelujaksolla.

Anna-Maria Tuomikosken tuoreen tutkimuksen mukaan voidaan todeta, että sairaanhoitajat, jotka ohjaavat käytännössä sairaanhoitajaopiskelijoita, tarvitsevat

nykyistä enemmän koulutusta sekä tukea opiskelijaohjausosaamiseen. Opiskelijaohjauksen kehittämällä vaikutettaisiin sairaanhoitajaopiskelijoiden omaan suhtautumiseensa tulevaan ammattiin, kokemuksiin ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta sekä kokonaisvaltaisen hoitotyön osaamiseen. Opiskelijaohjauskoulutuksen kehittämisen tuloksena sairaanhoitajaopiskelijat saavat laadukkaampaa ohjausta harjoittelujaksojensa aikana, jonka myötä heidän osaamisensa omassa työssään hoitoalalla kehittyy, ja myös sen myötä potilaat saavat parempaa hoitoa, sekä potilasturvallisuus paranee. (Tuomikoski 2019, 92.)

Mielestämme positiivisten ja negatiivisten tekijöiden tutkiminen opinnäytetyössä oli tärkeää, sillä koemme, ettei uudemmissa tutkimuksissa ole otettu tarpeeksi hyvin näitä molempia asioita huomioon. Sen vuoksi päätimme tuoda ne näkyviin, jotta erityisesti negatiivisiin tekijöihin saataisiin parannusta. Erityisesti negatiivisten tulosten kannalta kiire ja vähäiset resurssit johtuvat myös hoitajista riippumattomista asioista, kuten organisaation liittyvistä seikoista. Tämän myötä joissain työpaikoissa hyvän ohjauksen toteuttaminen on lähes mahdotonta kiireen vuoksi. Opinnäytetyön teoreettinen osa kertoo hyvin laajasti opiskelijoiden ohjauksesta ja siihen liittyvistä tekijöistä. Vankka teoretieto aiheesta tukee hyvin tutkimuksen tuloksia ja niiden ymmärtämisessä.

7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Eettiset ohjeet ovat tieteellisen toiminnan perusta. Tutkimusetiikka luokitellaan normatiiviseksi etiikaksi, koska se pyrkii vastaamaan oikeista säännöistä, joita täytyy noudattaa tutkimusta työstäessä. Tutkimukselle on kahdeksan eettistä vaatimusta: älyllinen kiinnostus, tunnollisuus, rehellisyys, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, sosiaalisen vastuu, ammatinharjoituksen edistäminen ja kollegiaalinen arvostus. Tärkein vaatimus etiikan täyttymiselle on se, että tutkimusaineistoa ei väärennetä tai luoda tyhjästä. (Kankkunen & Julkunen 2009, 172–173.)

Ammattikorkeakoulujen eettisten suositusten tavoitteena on yhtenäistää opinnäytetyöprosessia eri ammattikorkeakoulujen välillä, ennaltaehkäistä tieteellistä epärehellisyyttä, edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja kohentaa omalta osaltaan opinnäytetöiden laadukkuutta. Ammattikorkeakoulut tarjoavat mahdollisuuksien

mukaan yhdessä asiantuntija-apua sekä ohjeita opinnäytetyön ohjaajan ja opiskelijan tueksi eettisten ja juridisten kysymysten ratkaisemiseen ja tunnistamiseen. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2018, 3–4.)

Opinnäytetyön työstäminen on ensisijaisesti opiskelijan oma oppimisprosessi, ja sen tulee edistää ammatillista kehittymistä, työelämätaitoja, sekä opiskelijan asiantuntijuutta. Opinnäytetyöprosessin keskeisin toimija on pedagogisten periaatteiden mukaan opiskelija itse. Ohjaavan opettajan tehtävä on toimia kannustajana, oppimisprosessin tukijana ja laadunvarmistajana. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2018, 5.)

Plagiaatintunnistusjärjestelmää tulee käyttää jokaisen opinnäytetyön kohdalla, ennen kuin ne lähetetään arvioitaviksi tarkastajille. Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on tärkeää työstettäessä opinnäytetyötä. Hyvään taiteelliseen käytäntöön kuuluu paljon samoja elementtejä, kuten hyvään tieteelliseen käytäntöön, kuten plagioinnin ja hyväksyttävän lainaamisen välistä eroa, sekä tekijänoikeuksien kunnioittamista. Tekijänoikeuslaki määrittää tuloksia, tutkimusaineistoja ja julkaisuja koskevat tekijänoikeuslain säännökset. Ammattikorkeakouluissa on päätetty, että tutkintotodistuksen saamiseen johtaneet opinnäytetyöt ovat julkisuuslain perusteella viranomaisen asiakirjoja, ellei toisin ole määritelty. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2018, 6–11.)

Aihe on ajankohtainen, kun tutkimusta tarkastelee eettisestä näkökulmasta, koska tulevana sairaanhoitajina ohjaamme työelämässä hoitotyön opiskelijoita. Tutkimuksen tuloksia voivat hyödyntää työelämässä ohjaajat, jotka ohjaavat hoitotyön opiskelijoita. Tutkimusta tehtäessä toiminta on ollut tutkimuseettistä sekä toteutettu ammattitaitoisesti. Eettisyyden huomioiminen oli tärkeässä roolissa koko tutkimusprosessin aikana, sillä huolellisuus ja rehellisyys olivat merkittäviä asioita tutkimusta tehdessä.

Tietoa haettaessa huomioidaan kaikki relevantit tutkimukset, eikä kenenkään tutkimuksia väärennetä tai kopioida. Myös teoriatietoa kirjoittaessa lähdeviitteet merkitään selkeästi ja oikein. Valittua aineistoa ei muunnella tai vääristellä, jotta päästäisiin haluttuun tutkimustulokseen. Tutkimusta tehtäessä eettisyyden huomioiminen oli tärkeässä roolissa koko tutkimusprosessin aikana, sillä huolellisuus ja rehellisyys olivat merkittäviä asioita tutkimusta tehdessä.

Jotta opinnäytetyö on voitu toteuttaa laadukkaasti, on opinnäytetyön prosessin vaiheet kuvattu raportissa selkeästi vaihe vaiheelta. Opinnäytetyön alkuvaiheessa laatimamme tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset ovat johdatelleet opinnäytetyön etenemistä. Sisällönanalyysiin avulla esille tulleita tuloksia ei ole ylitulkittu tai vääristelty. Tästä syystä opinnäytetyön tulokset ja johtopäätökset antavat tietoa siitä, miten kehittää hoitotyön opiskelijoiden ohjausta.

Tutkimuksen luotettavuus taataan sillä, että käytössä on riittävästi luotettavia lähteitä ja tutkimuskysymykset on mietitty tarkasti (Kangasniemi ym. 2013, 291–292). Raportti kirjoitetaan selkeästi, ja lähdeviitteet ovat selkeitä ja oikein merkitty. Lukijan on tärkeä ymmärtää, miten tutkimus on tehty ja analysoitu. Luotettavuuden kriteereiksi on luokiteltu uskottavuus, siirrettävyys ja riippuvuus. (Kankkunen & Julkunen 2009, 160.) Kirjallisuuskatsauksen prosessin vaiheet jaetaan neljään vaiheeseen luotettavuuden edistämiseksi. Nämä neljä vaihetta ovat tutkimuskysymyksen muodostuminen, käytettävän aineiston valitseminen, kuvailun jäsentely ja tuotettujen tulosten pohtiminen. (Kangasniemi ym. 2013, 291–292.)

Tutkimuksen aineiston keräsimme luotettavista lähteistä hyödyntämällä eri tietokantoja, kuten Medic, Arto, Pubmed ja Science Direct. Olimme tehneet tarkan suunnitelman siitä, mitkä aineistot otamme tutkimukseemme. Rajasimme yhdessä sisään- ja poissulkukriteerit, joiden pohjalta valitsimme aineistoa eri tietokannoista. Maksulliset artikkelit rajautuivat pois tutkimuksesta, sillä yksi poissulkukriteereistä oli aineiston maksuton saatavuus. Ilmaisista artikkeleista saatiin kuitenkin kerättyä hyvä kokoonpano kirjallisuuskatsaukseen.

Tietokannoista löytyi yhteensä kahdeksan artikkelia, jotka täyttivät sisäänottokriteerimme ja vastasivat tutkimuskysymyksiimme. Artikkeleiden haku tuotti meille vaikeuksia, koska ennen opinnäytetyön tekemistä tietokantojen käyttö oli ollut vähäistä. Haimme tähän apua koulumme informaattikolta, joka auttoi meitä käyttöliittymien käytössä ja hakusanojen mietinnässä.

Tutkimuksen luotettavuus muodostui tärkeäksi osa-alueeksi. Molemmat opinnäytetyön tekijät perehtyivät itsenäisesti kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tekemiseen lukemalla teorian tietoa eri lähteistä sekä tutustumalla katsauksen jokaiseen

eri etenemisvaiheeseen. Luotettavuutta lisäsi myös se, että työ toteutettiin kahden tutkijan toimesta, joten tietojen luotettavuus pystyttiin tarkistamaan tarvittaessa kaksoistarkastuksena.

7.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Tuloksista ilmeni, että myönteiseen ja motivoituneeseen ilmapiiriin vaikuttivat opiskelijamyönteinen ilmapiiri sekä tasa-arvoinen kohtelu. Myönteinen asenne, kollegiaalinen suhtautuminen sekä ilmapiiri vaikuttivat opiskelijan tyytyväisyyteen ja oppimiseen. Opiskelijan omaan aktiivisuuteen sekä ohjaajan motivaatioon katsottiin vaikuttavan myönteinen asennoituminen, oppimiskokemusten tarjonta sekä oppijan oma aktiivisuus ja itseohjautuvuus. Ohjaajan riittäviin tietoihin ja taitoihin ohjata opiskelijoita todettiin vaikuttavan ohjaajan riittävät ohjaustaidot ohjausosaamisessa, sillä pedagogisen koulutuksen nähtiin parantavan ohjauksen laatua ja opiskelijaohjauskoulutuksen lisäävän ohjaajan ohjaustaitoja. Ohjaajan ammattietiikan hyödyntäminen ohjauksessa koettiin tärkeäksi. Yksilöllisesti tapahtuvan ohjauksen nähtiin vaikuttavan monilla tavoin opiskelijan tyytyväisyyteen ja oppimishalukkuuteen. Ohjaajan antama tuki ja palaute koettiin tärkeäksi, sillä ne vaikuttivat opiskelijan kokonaistyytyväisyyteen. Koulun ja harjoittelupaikan välinen yhteistyö todettiin positiiviseksi harjoittelun onnistumisen kannalta. Tuloksista näkyi selkeästi, että onnistunut opiskelijaohjaus edellyttää yhteistyötä ohjaavan opettajan kanssa. Ohjaajan ja opiskelijan välisten työvuorojen yhteneväisyyden todettiin myös parantavan ohjauksen laatua.

Tutkimustuloksista selvisi, että negatiivisesti ohjaukseen vaikutti ohjaajan ohjaustaitojen ja kommunikaation riittämättömyys. Jos ohjaajalla ei ole riittäviä ohjaustaitoja tai kommunikaatio on riittämätöntä, on ohjausta hankala toteuttaa. Opin näytetyön teoriaosuudessa kerrotaan ohjaajan ohjausosaamisesta ja siitä, mitä tietoja ja taitoja ohjaajalla on hyvä olla ohjataksaan opiskelijoita. Myös kiire ja vähäiset ohjausresurssit vaikuttavat negatiivisesti ohjaukseen. Kiire näyttäytyi vähäisenä ohjausaikana, eikä ohjaukselle annettu tarpeeksi aikaa. Keskeisemmäksi tulokseksi nousi myös ohjaajan negatiivinen asenne opiskelijoita ja ohjaamista kohtaan. Opiskelijat eivät olleet työyhteisöön toivottuja, ja heidät koettiin taakkana. Negatiivisuus vaikeutti merkittävästi ohjausta.

Jatkotutkimusaiheeksi suosittelisimme tutkimusta, jossa tutkittaisiin hoitotyön ohjaajan ohjausmotivaation parantamiseen vaikuttavia tekijöitä. Työ voitaisi toteuttaa kvalitatiivisena tutkimuksena, jossa aineisto kerättäisiin hoitotyön opiskelijoiden harjoittelupaikoista opiskelijoiden ohjaajilta. Aineisto voitaisiin kerätä kyselylomakkein, jotta aineisto olisi kerätty suoraan harjoittelupaikassa toimineilta ohjaajilta.

7.4 Opinnäytetyöprosessi ja oma ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöhömmme osallistui kaksi henkilöä, joiden yhteistyö onnistui hyvin. Koemme, että opinnäytetyöprosessin aloittaminen yhdessä oli hyvä päätös, sillä molemmat osallistujista olivat kiinnostuneita kyseisestä aiheesta ja ymmärsivät aiheen olevan tärkeä myös valmistumisen jälkeen. Työskentely opinnäytetyön parissa oli joustavaa ja sujuvaa. Kumpikin opinnäytetyön tekijä kunnioitti toista ja hyväksyi toisen piirteet olla omanlainen sekä työstää opinnäytetyötä omalla tavallaan. Sovimme yhdessä aikatauluista, ja kumpikin kunnioitti sovittuja aikoja. Tuli myös ilmi, että kyseisestä aiheesta ei aiempia tutkimuksia opinnäytetyön muodossa ollut paljon tehty, joten kyseisen aiheen valitseminen koettiin tärkeäksi tulevien opiskelijoiden ja heitä ohjaavien ohjaajien kannalta.

Opinnäytetyömme aihe oli hoitotyön opiskelijoiden ohjaus ohjatulla harjoittelujaksolla. Valitsimme aiheen, koska halusimme tutkia sitä, mitkä tekijät vaikuttavat hoitotyön opiskelijoiden ohjaukseen positiivisesti ja negatiivisesti. Tulevina sairaanhoitajina ohjaamme hoitotyön opiskelijoita työmme ohessa, ja tämä opinnäytetyö on sen kannalta hyödyllinen. Tutkimuksen tuloksia voi hyödyntää työelämässä jokainen, joka ohjaa hoitotyön opiskelijoita. Tämä opinnäytetyö on tehty kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka perusteluna on halu tuottaa uutta tietoa jo tutkitusta aiheesta ja pyrkimys etsiä vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tutkimalla jo tutkittua tietoa avataan uusia näkökulmia tutkittavissa olevasta aiheesta.

Opinnäytetyömme aiheen valitsimme yhteistuumin syksyllä 2018. Ideapaperin jälkeen aloimme kirjoittamaan opinnäytetyömme suunnitelmaa. Tämä vaihe oli

meille kaikista työteliäin ja vaikein. Opinnäytetyön suunnitelma saatiin hyväksytyä helmikuussa 2019. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen aloimme työstämään tutkimuksen aineistoa ja tekemään analyysirunkoa. Analyysin tekeminen oli haastavaa, mutta lopussa erittäin palkitsevaa. Huomasimme, että tarkasti laadittu suunnitelma opinnäytetyön toteutuksesta oli tärkeä vaihe. Myös tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset olivat tarkasti rajatut, realistiset ja johdattelevat opinnäytetyön eri vaiheita ja etenemistä. Opinnäytetyön lopullinen ja valmis versio on kummankin tekijän mielestä siisti ja yhtenäinen kokonaisuus. Molemmat opinnäytetyön tekijät ovat tyytyväisiä siitä, että laadittu aikataulusuunnitelma oli realistinen ja opinnäytetyö valmistui aikataulussa.

Opinnäytetyön tekeminen oli sivistävä kokemus, joka kasvatti meitä molempia. Pitkä prosessi opetti kärsivällisyyttä, tiedon hakua ja erilaisten tietokantojen käyttöä. Parityöskentely auttoi meitä luottamaan toistemme vahvuuksiin ja hyödyntämään niitä projektin aikana. Koemme että olemme valmiimpia ohjaamaan hoitotyön opiskelijoita tämän opinnäytetyön ansiosta. Opinnäytetyön aihe oli mielestämme mielenkiintoinen ja sitä oli kiinnostavaa työstää.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2018. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene Ry. Viitattu 19.10.2019. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ammattikorkeakoulujen%20opinn%C3%A4ytet%C3%B6iden%20eettiset%20suositukset.pdf>.

Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Opetusministeriö. 2006:24. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80112/tr24.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 4.10.2019.

Eloranta, T. & Virkki, S. 2011. Ohjaus hoitotyössä. Helsinki: Tammi.

Eriksson E, Korhonen T, Merasto M & Moisio E-L. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen. 2015. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto, Suomen sairaanhoitajaliitto ry ja kirjoittajat. Viitattu 20.11.2018. <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09/Sairaanhoitajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>

Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/ 36/. 2005. Euroopan unionin virallinen lehti 30.9.2005, 1 –121. Viitattu 17.5.2019. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0036&from=EN>

Frisk, T. 2016. Työpaikkaohjaaja opiskelijan ohjaajana. Uudistettu painos 2016. Educa-Projektit OY. Viitattu 28.5.2019. https://www.edu.fi/download/177819_TPO_opiskelijan_ohjaajana.pdf.

Haapa, T., Eckardt, M., Koota, E., Kukkonen, P., Pohjamies, M. & Ruuskanen, S. Oppaan päivittäjät 2.1: Haapa, T., Halme, K., Koota, E., Kukkonen, P., Laaksonen, T., Patanen, H., Pohjamies, N. & Ruuskanen, S. 2017. HUS Opiskelijaohjauksen käsikirja 2.1. Viitattu 21.5.2019 <https://www.hus.fi/tyopaikat/opiskelijatja-harjoittelu/terveysalan-opiskelijat/Documents/HUS%20Opiskelijaohjauksen%20k%C3%A4sikirja%202-1%20nettiversio.pdf>.

Hankonen, R. 2015. Harjoittelu voi epäonnistua. Tehy-lehti 04.11.2015. Viitattu 5.3.2019. <https://www.tehylehti.fi/fi/tyoelama/harjoittelu-voi-epaonnistua>

Health Careers. Studying Nursing. 2016. Viitattu 9.3.2019 <https://www.healthcareers.nhs.uk/explore-roles/nursing/studying-nursing>.

Jokelainen, M. 2013. The Elements of Effective Student Nurse Mentorship in Placement Learning Environments. University of Eastern Finland. Viitattu 9.3.2019 http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1199-5/urn_isbn_978-952-61-1199-5.pdf.

Juntunen, J. Ruotsalainen, H. Tuomikoski, A-M. & Kääriäinen, M. Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla – Opiskelijaohjaajien käsityksiä. Hoitotiede 2016, 123–136.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 13.5.2013. Viitattu 25.10.2018 <http://elektra.helsinki.fi.ez.lapinamk.fi/se/h/0786-5686/25/4/kuvailev.pdf>

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro Oy.

Karjalainen, T., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomikoski, A-M., Huhtala, S. & Kääriäinen, M. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. *Hoitotiede* 2015, 183–198.

Karma, A., Kinnunen, T., Palovaara, M. & Perttunen, J. 2016. Perioperatiivinen hoitotyö. Helsinki: Sanoma Pro.

Korhonen, S. 2008. Ohjaus siinä sivussa Työelämässä toimivien ohjaajien kokemuksia sosionomi (AMK) –opiskelijoiden harjoittelun ohjauksesta. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Tampere: Juvenes Print Oy. Viitattu 13.3.2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141198/A_20_ISBN_9789524930604.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Kumpulainen, K., Krokfors, L., Lipponen, L., Tissari, V., Hilppö, J. & Rajala, A. 2010 Oppimisen sillat. Helsinki: Yliopistopaino.

Kuosmanen, V. & Takkula, T. 2014. Opas käytännön opiskelun ohjaukseen ja ohjaajana kehittymiseen. Viitattu 7.3.2018 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/79637/Kuosmanen%20Takkula%20B%206%202014.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Latomaa, T. 2011. Mitä ohjaus on? Ohjaus pedagogisena toimintana. Artikkeleita Kasvatus 1/2011, 47. Viitattu 5.4.2019 <http://elektra.helsinki.fi.ez.lapinamk.fi/se/k/0022-927-x/42/1/mitaohja.pdf>.

Lemetti, T. & Ylönen, M. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2 korjattu painos. Teoksessa Stolt M, Axelin A & Suhonen R. 67.

McMillan M. H. 1901. The Duties of the Head Nurse, 3–642. Viitattu 16.02.2019 <https://www.jstor.org/stable/3402179>.

Niela-Vilen, H. & Hamari, L. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2. korjattu painos. Teoksessa Stolt, M., Axelin, A., & Suhonen, R. 32-33.

Niela-Vilen, H. & Hamari, L. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2 korjattu painos. Teoksessa Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 30.

Niela-Vilen, H. & Hamari, L. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2 korjattu painos. Teoksessa Stolt, M. Axelin, A. & Suhonen, R. 30-31.

Niela-Vilen, H. & Hamari, L. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2 korjattu painos. Teoksessa Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 32.

Nieminen, T., Vaara, S., Schramko, A., Siljander, H. & Simonen, P. 2016. Hyvän tieteellisen ohjauksen eväät. Duodecim. Viitattu 25.10.2018 <http://www.terveysportti.fi.ez.lapinamk.fi/xmedia/duo/duo13263.pdf>.

Opiskelijaohjauksen laatusuosituksset. Itä-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä 12/2017. Viitattu 28.5.2019 <https://www.sosteri.fi/wp-content/uploads/sites/3/2018/01/sosterin-opiskelijaohjauksen-laatusuosituksset.pdf>.

Opiskelijaohjauksen laatusuosituksset. 2017. ValoPe. Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiiri. Viitattu 26.8.2019 https://www.psshp.fi/documents/7796350/7841414/Laatusuosituksset_2017.pdf/57928396-0050-4201-ab93-a11881cc101e.

Peltonen, H. 2008. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun Ammattikorkeakoulu. 2.Tarkistettu painos. Elomaa, L., Lakanmaa, R-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. 5-9.

Pudas- Tähtä, S- M. & Axelin, A. 2007. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaaminen, hakutermit ja abstraktien arviointi. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L. (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007, 48.

Saarikoski, M. 2008. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun Ammattikorkeakoulu. 2.Tarkistettu painos. Elomaa, L., Lakanmaa, R-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. 12-13.

Sairaanhoidajat. 2018. Opiskelijana maailmalla 18.5.2018. Viitattu 12.11.2019 <https://opiskelijanamaailmalla.sairaanhoidajat.fi/blogi/viimeiset-kuulumiset-bailta/>.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppisiin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Julkisjohtaminen. Opetusjulkaisu. Viitattu 22.11.2018 https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.

Sirviö, P., Fors, R., Meriläinen, M., Koivisto, K. & Sandelin, P. 2016. Sairaanhoidajan työn tulevaisuus. Epooki 19.12.2016, 1–6. Viitattu 22.5.2019 <http://www.oamk.fi/epooki/index.php?cID=891>.

Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2. korjattu painos. Teoksessa Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 4.

Suhonen, R., Axelin, A. & Stolt, M. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. 2. korjattu painos. Teoksessa Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 9.

Sulosaari, V. 2008. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun Ammattikorkeakoulu. 2.Tarkistettu painos. Elomaa, L., Lakanmaa, R-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. 25-30.

Suomen sairaanhoitajaliitto. 2014. Opiskele sairaanhoitajaksi. Viitattu 5.5.2019 <https://sairaanhoitajat.fi/>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Viitattu 12.02.2019 <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118>.

Tuomikoski, A-M. 2019. Sairaanhoitajien opiskelijaohjausosaaminen ja ohjaajakoulutuksen vaikutus osaamiseen. Oulun Yliopisto. Viitattu 19.10.2019 <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526222998.pdf>.

Kirjallisuuskatsauksessa käytetyt lähteet:

Juntunen, J., Ruotsalainen, H., Tuomikoski, A-M. & Kääriäinen, M. Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla – Opiskelijaohjaajien käsityksiä. *Hoitotiede* 2016, 123–136.

Karjalainen, T., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomikoski, A-M., Huhtala, S. & Kääriäinen, M. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. *Hoitotiede* 2015, 183–198.

Kälkäjä, M., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomikoski, A- M., Vehkaperä, A. & Kääriäinen, M. Opiskelijaohjauskäytännöt, -resurssit ja ohjaajat terveysalalla: Opiskelijaohjaajien näkökulma. *Hoitotiede* 2016, 229–242.

Ruuskanen, S. & Meretoja, R. Opiskelijoiden näkemyksiä yliopistollisesta sairaalasta oppimisympäristönä. *Sairaanhoitajalehti Päiv.* 2/2010, 48–51.

Saarikoski, M., Kaila, P. & Leino-Kilpi, H. Kliininen oppimisympäristö ja ohjaus hoitajaopiskelijoiden kokemana – muutokset kymmenvuotiskaudella. *Hoitotiede* 2009, 163–173.

Saastamoinen, T., Kattilakoski, H., Kokkala, C., Kotiala, J., Salonen, T., Raitio, K., Sarvi, O. & Hytönen, S. Luokkahuoneista työpaikoille. *Sairaanhoitajalehti Päiv.* 3/2010, 22–24.

Teuho, S., Roto, H., Sulonen, T., Vikberg-Aaltonen, P. & Sankelo, M. Terveysalan opiskelijoiden kielteiset kokemukset harjoittelun aikana. *Tutkiva hoitotyö* 2017, 10–17.

Tuomikoski, A-M., Ruotsalainen, H., Mikkonen, K., Miettunen, J. & Kääriäinen, M. The competence of nurse mentors in mentoring students in clinica practice -A cross- sectional study. *Nurse Education today* 2018, 78–83.

LIITTEET

- Liite 1. Hakupolut
- Liite 2. Taulukkomuotoinen kirjallisuuskatsaus
- Liite 3. Positiivisesti ohjaukseen vaikuttavat asiat
- Liite 4. Negatiivisesti ohjaukseen vaikuttavat asiat
- Liite 5. Positiivisen analyysin eteneminen
- Liite 6. Negatiivisen analyysin eteneminen

Liite 1 1 (1)
Hakupolut

Tietokanta	Löytyneet tutkimukset/artikkelit	Hyväksytyt tutkimukset/artikkelit	Opinnäytetyöhön valitut tutkimukset/artikkelit
Medic hoitoty* AND ohjau*, (v. 2009-2019, full text, kieli Suomi) lisähaku AND opisk* haku 9.4.2019	53 2	3 1	1 1
Arto hoitotyö AND ohjaus Suomen kieli (2009-2019) Julkaisumaa: Suomi	55	9	4
Medic mentors* AND stu- dent* (v. 2009-2019, full text) haku 16.5.2019	20	1	1
Melinda Supervised training AND control AND student (v. 2009-2019) Haku 3.5.2019	-	-	-
ScienceDirect Mentoring students (v. 2009- 2019) publication title: nurse education today. Haku 9.5.2019	672	1	1
Manuaalinen haku	-	-	-
Yhteensä	802	15	8

Lähde	Artikkeli	Otoskoko/menetelmät	Keskeiset tulokset	Johtopäätökset
Ruuskanen Susanna & Meretoja Riitta, 2010	Opiskelijoiden näkemyksiä yliopistollisesta sairaalasta oppimisympäristönä.	Ohjauksen laatu mittaava CLES-mittarin vastaukset, HUS:sin opiskelijoiden täyttämänä, vuodelta 2017, 1500 opiskelijalta.	Tuloksista selviää, että ohjaukselle tulisi antaa tarpeeksi aikaa ja korostettaisiin jatkuvaa palautetta ja tasa-arvoista kohtelua.	Tutkimus antoi tietoa siitä, miten opiskelijat kokevat ohjauksen yliopistollisessa sairaalassa.
Saastamoinen Tiia, Kattilakoski Hannele, Kokkala Carita, Kotiala Jaana, Salonen Titta, Raitio Katja, Sarvi Outi, Hytönen Sari, 2010	Luokkahuoneista työpaikoille	Työelämälähtöiseen opiskeluun osallistuneilta opiskelijoilta (N=20) kerättiin palautetta toteutetuista teemoista. Kyseeseen vastasi 11 opiskelijaa.	Vastanneiden mukaan lähes kaikki olivat työelämälähtöiseen opetukseen joko täysin tai melko tyytyväisiä, enemmistön mielestä koulutuksen sisältö oli monipuolista ja asiantuntevaa.	Tutkimus antoi tietoa siitä, miten opiskelijat hankkivat työelämän kokemuksia erilaisissa työpaikoissa.
Karjalainen Tuija, Ruotsalainen Heidi, Sivonen Pirkko, Tuomikoski Anna-Maria, Huhtala Saija & Kääriäinen Maria 2015	Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan	Aineisto kerättiin opiskelijaohjausosaaminen -mittarilla erään sairaanhoitajapiirin opiskelijaohjaajilta (N=3865), sähköpostikyselyllä 2013, vastausprosentti oli 16 (N=622)	Opiskelijaohjaajat arvioivat opiskelijaohjaamisensa hyväksi tai tyydyttäväksi.	Tutkimuksesta selvisi hyvin opiskelijaohjauskoulutuksen merkityksen opiskelijaohjauksessa.
Saarikoski Mikko, Kaila Päivi, Leino-kilpi Helena, 2009	Kliininen oppimisympäristö ja ohjaus hoitajaopiskelijoiden kokemana – muutokset kymmenvuotiskaudella	Empiiriset aineistot on koottu samalla kvantitatiivisella oppimisympäristömittarilla, ja mahdollisia muutoksia tarkastellaan vertaamalla osa-aineistoja keskenään.	Tuloksista näkyy selkeästi siirtymä ryhmäohjauksesta yksilöohjaukseen.	Tutkimuksesta selvisi oppimisympäristön merkitys oppimistilanteisiin kymmenen vuoden aikana.

Liite 2 2 (3)

Taulukkomuotoinen kirjallisuuskatsaus

Kälkäjä Maria, Ruotsalainen Heidi, Sivonen Pirkko, Tuomikoski Anna-Maria, Vehkaperä Anne, Kääriäinen Maria, 2016	Opiskelijaohjaukseen käytännöt, -resurssit ja ohjaajat terveysalalla: Opiskelijaohjaajien näkökulma	Aineisto kerättiin opiskelijaohjauksosaaminen -mittarilla erään sairaanhoitajapiiriin opiskelijaohjaajilta (N=3865), sähköpostikyselyllä 2013, vastausprosentti oli 16 (N=622)	Opiskelijaohjaajat arvioivat työyksikön opiskelijaohjauksen käytäntöjen ja toimitusten tuntemuksessa opiskelijan ja opettajan kanssa olevan kehitettävää. Ohjaajat arvioivat myös persoonalliset ohjauksiinsa hyväksi.	Ohjausroolilla, opiskelijaohjauksokoulutuksella ja ohjauskeskusteluun keskimäärin käytetyllä ajalla oli tilastollisesti merkitsevä yhteys opiskelijaohjauksen käytäntöihin, -resursseihin, -ominaisuuksiin ja -motivaatioon.
Teuvo Susanna, Roto Helinä, Sulonen Tuija, Vikberg-Aaltonen Paula, Sankelo Merja, 2017	Terveystieteiden opiskelijoiden kielteiset kokemukset harjoittelun aikana	Tutkimusaineisto kerättiin CLES+T-mittarin avoimella kysymyksellä opiskelijoilta (N=1772) yhden yliopistollisen sairaanhoitopiirin erityisvastuualueella vuonna 2013 ja keväällä 2014. Aineisto analysoitiin deduktiivis-induktiivisen sisällönanalyysin avulla ja luokiteltiin mittarin osa-alueiden mukaisesti.	Moitteet koskivat työntekijöiden välisiä suhteita sekä heidän suhdettaan opiskelijoihin. Kielteisiä kokemuksia liittyen ohjaukseen oli ohjauksen järjestämisestä, ohjaajan asenteista, ohjaus- taidoista sekä oppimisympäristöstä. Myös oppilaitosta ja opettajaa kohtaan esitettiin kritiikkiä.	Tulokset tuottivat monenlaista tietoa opiskelijoiden kielteisten kokemusten taustalla olevista asioista. Niitä parantamalla pystyttiin lisäämään edellytyksiä opiskelijoiden ammatilliseen kehittymiseen sekä kasvuun harjoittelun aikana.
Tuomikoski Anna-Maria, Ruotsalainen Heidi, Mikkonen Kristiina, Miettunen Jouko & Kääriäinen Maria, 2018.	The competence of nurse mentors in mentoring students in clinical practice -A cross-sectional study.	Vastaukset kerättiin Mentors Competence ohjelman avulla. 3 355 hoitaja ohjaajaa kutsuttiin vastaamaan ja tuloksia saatiin 576 ohjaajalta.	Tutkimuksessa selvisi, että opiskelijoita ohjaajaa tulisi kehittää ohjauksokoulutuksella ja ohjaajien tulisi käyttää aikaa opiskelijoiden kanssa keskusteluun harjoittelun aikana.	Tutkimuksessa korostettiin ohjauksokoulutuksen merkitystä ohjauksessa.

Liite 2 3 (3)

Taulukkomuotoinen kirjallisuuskatsaus

Juntunen Jonna, Ruotsalainen Heidi, Tuomikoski Anna-Maria & Kääriäinen Maria, 2016.	Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla- Opiskelijaohjaajien käsityksiä.	Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelulla (n=18), joihin osallistujat valittiin tarkasti yliopistollisen sairaalan henkilökunnasta, joilla oli kokemusta opiskelijoiden ohjauksesta ja haastavista ohjaustilanteissa.	Tutkimuksen mukaan haastavia ohjaustilanteita olivat: opiskelijan huono motivaatio- ja orientaatio, puutteelliset oppimisvalmiudet ja epäammattillinen toiminta.	Tutkimuksen tuloksista selvisi, että työpaikan ilmapiiri ja kohdeltu vaikutti ohjaukseen. Myös opiskelijan erilaiset valmiuden harjoitteluun vaikuttivat ohjauksen laatuun.
---	--	--	--	---

Liite 3 1 (1)

Positiivisesti ohjaukseen vaikuttavat asiat

Positiivisesti ohjaukseen vaikuttavat asiat	<p>Myönteinen ja motivoitunut ilmapiiri.</p> <p>Ohjaajan riittävät tiedot ja taidot ohjata opiskelijoita.</p> <p>Yksilöllisesti tapahtuva ohjaus.</p> <p>Koulun ja harjoittelupaikan yhteistyö ja riittävä perehdytys.</p>	
--	--	--

Liite 4 1 (1)

Negatiivisesti ohjaukseen vaikuttavat tekijät

Negatiivisesti ohjaukseen vaikuttavat asiat	<p>Ohjaajan ohjaustaitojen ja kommunikation riittämättömyys.</p> <p>Kiire ja vähäiset ohjausresurssit.</p> <p>Ohjaajan negatiivinen asenne opiskelijoita ja ohjaamista kohtaan.</p>	
--	---	--

Liite 5 1 (2)
Positiivisen analyysin eteneminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
"Työyksikön myönteinen ilmapiiri ja kollegiaalinen suhtautuminen opiskelijoihin luovat perustan myös myönteisille oppimiskokemuksille"	Työyksikön myönteinen ilmapiiri.	Myönteinen ilmapiiri vaikuttaa oppimiseen ja tyytyväisyyteen.		Myönteinen ja motivoitunut ilmapiiri
"Myös aiempien tutkimusten tuloksissa on selkeästi osoitettu, että ilmapiirillä on merkittävä vaikutus opiskelijoiden tyytyväisyyteen ja oppimiseen."	Ilmapiiri vaikuttaa opiskelijoiden tyytyväisyyteen.			
"Myös aiempien tutkimusten tuloksissa on selkeästi osoitettu, että ilmapiirillä on merkittävä vaikutus opiskelijoiden tyytyväisyyteen ja oppimiseen."	Ilmapiiri vaikuttaa opiskelijoiden oppimiseen.		Opiskelijamyönteinen ilmapiiri ja kohtelu vaikuttaa opiskelijoiden tyytyväisyyteen.	
"Opiskelijoiden kohtelussa painottuivat oppimisilmapiiri ja tasa-arvoinen suhtautuminen."	Opiskelijoiden kohtelussa painottuu miellyttävä oppimisilmapiiri.			
"Opiskelijoiden kohtelussa painottuivat oppimisilmapiiri ja tasa-arvoinen suhtautuminen."	Opiskelijoiden kohtelussa painottuu tasa-arvoinen suhtautuminen.	Opiskelijoiden tasa-arvoinen kohtelu.		

Liite 5 2 (3)
Positiivisen analyysin eteneminen

"Työyksikön myönteinen ilmapiiri ja kollegiaalinen suhtautuminen opiskelijoihin luovat perustan myös myönteisille oppimiskokeuksille"	Kollegiaalinen suhtautuminen opiskelijoihin.			
"Ohjaajan ohjausmotivaatio on merkittävässä asemassa siinä, miten opiskelijaohjaaja toimii ohjaustilanteissa"	Ohjaajan ohjausmotivaation merkitys ohjaustilanteissa.	Ohjaajan motivaatio lisää opiskelijan motivaatiota oppia.		
"Ohjaajan myönteinen asenne opiskelijaohjaukseen on tärkeää"	Ohjaajan myönteinen asenne opiskelijaohjauksessa.			
"Ohjaavat haluaisivat ohjata opiskelijoita mahdollisimman hyvin ja tarjota oppimiskokemuksia."	Ohjaajat haluaisivat ohjata opiskelijoita mahdollisimman hyvin.		Opiskelijan oma aktiivisuus ja ohjaajan motivaatio.	
"Ohjaavat haluaisivat ohjata opiskelijoita mahdollisimman hyvin ja tarjota oppimiskokemuksia."	Ohjaajat haluaisivat tarjota opiskelijoille oppimiskokemuksia.			
"Oppimisessa ja opetuksessa korostuvat oppijan oma aktiivisuus ja itseohjautuvuus"	Oppimisessa ja opetuksessa korostuu oppijan oma aktiivisuus.	Opiskelijan oma-aloitteisuus korostuu ohjauksessa.		

Liite 5 3 (3)
Positiivisen analyysin eteneminen

”Oppimisessa ja opetuksessa korostuvat oppijan oma aktiivisuus ja itseohjautuvuus”	Oppimisessa ja opetuksessa korostuu oppijan oma itseohjautuvuus.			
--	--	--	--	--

Liite 6 1 (3)
Negatiivisen analyysin eteneminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
"Selkeiden ohjaukseen käytäntöjen lisäksi ohjauksen toteuttaminen vaatii riittäviä resursseja, kuten ohjausai- kaa, koulutusta ja osaamista."	Ohjauksen toteuttaminen vaatii selkeitä ohjaukseen käytäntöjä.	Ohjaajan riittämättömät ohjaustaidot.		Ohjaajan ohjaustaitojen ja kommunikation riittämättömyys.
"Henkilökohtaisina tekijöinä mainittiin yleinen negatiivinen suhtautuminen ja asenne opiskelijoiden ohjaukseen kohtaan, ohjaajien puutteelliset ohjaustaidot sekä epämielikkäät ohjaustilanteet."	Ohjaajien puutteelliset ohjaustaidot.		Ohjaajan ohjaustaitojen riittämättömyys.	
"Erityisen selvä muutos on ollut harjoittelun ohjauksessa, sillä siihen varattu opettajan aika on vähentynyt ja ammattikäytännössä tapahtuva ydinosaamiseen liittyvä ohjaus on loppunut lähes kokonaan."	Ammatillisen ydinosaamiseen liittyvä ohjaus on loppunut lähes kokonaan.			
"Selkeiden ohjaukseen käytäntöjen lisäksi ohjauksen toteuttaminen vaatii riittäviä resursseja, kuten ohjausai- kaa, koulutusta ja osaamista."	Ohjauksen toteuttaminen vaatii koulutusta.	Ohjaajan riittämättömät teoreettinen osaaminen.		

Liite 6 2 (3)
Negatiivisen analyysin eteneminen

<p>”Selkeiden ohjauuskäytäntöjen lisäksi ohjauksen toteuttaminen vaatii riittäviä resursseja, kuten ohjausaikaa, koulutusta ja osaamista.”</p>	<p>Ohjauksen toteuttaminen vaatii osaamista.</p>			
<p>”Henkilökohtaisina tekijöinä mainittiin yleinen negatiivinen suhtautuminen ja asenne opiskelijoiden ohjausta kohtaan, ohjaajien puutteelliset ohjaustaidot sekä epämielekkäät ohjaustilanteet.”</p>	<p>Epämielekkäät ohjaustilanteet.</p>	<p>Kommunikaation vaikeus vaikeuttaa ohjaustilanteita.</p>	<p>Viestinnän vähäisyys ja ohjauksen muutokset.</p>	
<p>”Lisäksi opiskelijan puutteellinen kielitaito vaikeutti kommunikaatiota ja ohjausta”</p>	<p>Opiskelijan puutteellinen kielitaito vaikeuttaa kommunikaatiota.</p>			
<p>Lisäksi opiskelijan puutteellinen kielitaito vaikeutti kommunikaatiota ja ohjausta”</p>	<p>Opiskelijan puutteellinen kielitaito vaikeuttaa ohjausta.</p>			

Liite 6 3 (3)

Negatiivisen analyysin eteneminen

<p>”Erityisen selvä muutos on ollut harjoittelun ohjauksessa, sillä siihen varattu opettajan aika on vähentynyt ja ammattikäytännössä tapahtuva ydinosaamiseen liittyvä ohjaus on loppunut lähes kokonaan.”</p>	<p>Opettajan vähäinen aika harjoitteluyksikössä vaikuttaa siellä annettavaan ohjaukseen.</p>	<p>Opettajan vähäinen aika harjoitteluyksikössä vaikuttaa siellä annettavaan ohjaukseen.</p>		
<p>”Ohjauksen järjestelyistä opiskelijat toivat esiin kielteisinä kokemuksina perehdytyksen puutteellisuuden, nimetyt ohjaajan puuttumisen ja suunnitellun ohjauksen muutokset.”</p>	<p>Ohjauksen järjestelyistä opiskelijat toivat esiin kielteisinä kokemuksina suunnitellun ohjauksen muutokset.</p>			